

XB-1

Sci-fi / Fantasy / Horror online měsíčník

květen-červen 2024

...poslední dvojčíslo SFFH měsíčníku XB-1

V dubnu jsem si ještě hrál na optimistu a žertoval v úvodníku o "Delfské věštírně". Kdybych ale opravdu uměl nahlédnout do budoucnosti, možná bych si rozmyslel, co mě čeká v květnu, červnu a především v červenci. A nejspíš bych už teď plánoval útěk do bunkru v Orlických horách. Po návratu mezi živé vás však nebudu zatěžovat příběhem o lidské hlouposti a mém vlastním podcenění svého zdraví, kteréžto entity mě nakonec dostihly a já se tak vlastní vinou ocitl na JIP.

Časopis XB-1 se mění na fanzin XB1FANS z.s., který bude do konce roku 2024 dostupný elektronicky jen pro členy. Všichni předplatitelé obdrží přístupové údaje emailem a ti, kteří si časopis kupovali v trafice, budou moci číst letní dvojčíslo a zářijové vydání fanzinu až do konce října 2024 zdarma – aby nekupovali „zajíce v pytlí“...

Fanzin si zachová původní strukturu tohoto elektronického doplňku papírové Edice XB-1, ale obohatí ho české povídky. Zahraniční příběhy a vítězové soutěže Daidalos se přesunou do brožur, které členové dostanou zdarma. Plánujeme jen omezený tisk, takže si je ostatní budou moci zakoupit na Vesmírném koloniálu. Říká se, že nejlépe Boha pobavíte tím, že mu sdělíte své plány do budoucna, takže momentálně nebudu nic dalšího slibovat, plánovat, či jinak bublat z mrákot.

Na Fénixconu, pokud tam dorazíme, řekneme určitě víc.

Děkuji závěrem všem, kteří mě podpořili, ať už slovem nebo činem – zejména mé ženě a dcerám, Vladovi, Hance, Františce, Martinovi, Radkovi, Petrovi, lékařům a sestřičkám.

Také děkuji z celého srdce těm, kteří mi ukázali, kdo skutečně jsou a umožnili mi se od nich minimálně mentálně izolovat.

Díky i našim fanouškům za jejich trpělivost. Omlouvám se, že vše jde pomaleji, než bych chtěl. Doufám, že budu mít čas realizovat všechny naše

ROZLET A KAVARNA HANA SOLA

plány s Vladem a že XB-1, byť v nové podobě, bude nadále přinášet to nejlepší z Sci-Fi, Fantasy a Hororu.

Mějte se krásně a opatrujte se! 😊

Saša Rusevský, 17. září 2024

* * *

Podpořte nás, děkujeme.

Časopis XB-1 – květen+červen 2024

Redakce: Vlado Ríša, Františka Vrbenská, Hana Mudrová, Martin Šust

Obálka, sazba: Saša Rusevský

© Časopis XB-1 s.r.o.

Někteří lidé lžou a nabízejí nespílitelné, i když nemusí

Všichni známe někoho, kdo přehání své schopnosti a slibuje modré z nebe - třeba souseda, který slibuje, že opraví váš plot, jen co dokončí stavbu raketoplánu na zahradě.

Proč ale někteří lidé lžou, i v situaci, kdy rozhodně nemusí? Možná se skrývá klíč v termínu "bájevá lhavost", odborně známém též jako mýtomanie.

Psychologové tvrdí, že jedním z důvodů, proč lidé přehánějí a slibují nereálné, je potřeba uznání a obdivu (APA, 2013). Takový jedinec si myslí, že sliby plné vzdušných zámeků z něj udělají hvězdu večírku, či schůzky. Tito lidé chtějí být v určitém okamžiku setkání hvězdou, třebaže s neexistujícími schopnostmi splnit, co zrovna slibují. Typicky Vám politik slíbí, že „TO“ pro Vás zařídí – ale hned co dostane to, co doopravdy chtěl je existence prosebníka zapomenuta – naši moudří předkové ostatně věděli, že „*Panská láska po zajících skáče*“

Další důvod může být snaha vyhnout se konfliktům nebo zklamání, i když to z dlouhodobého hlediska situaci spíše zhorší (Leary, 2007). Takže když vám kolega slíbí, že ten projekt dokončí přes víkend, zatímco se potají chystá na maraton seriálů si buďte jisti, že se snaží vyhnout vaší našťavané tváři.

A tak se bavme jejich příběhy, ale pamatujme, že pravda a upřímnost jsou stále nejlepší politikou, i když nejsou tak zábavné jako vyprávění o vlastních nadpřirozených schopnostech!

* * *

Zvyšuje fastfood riziko demence? Skrytá nebezpečí na vašem talíři

Skryté nebezpečí fastfoodu není rozhodně o občasně rychlé večeři, ale o pravidelném příjmu ultrazpracovaných složek potravy, které mohou mít dlouhodobé účinky na náš mozek.

FANTASTICKÁ VĚDA

Podle výzkumu National Geographic některé z těchto složek mohou přispívat, pokud se stanou hlavním zdrojem potravy, přispívat k rozvoji demence. Takže příště, až si dáte zase hranolky, zvažte, zda si právě neplatíte za ztrátu paměti.

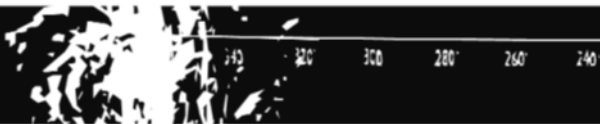
Závislost na jídle je často přirovnávána k závislosti na alkoholu či drogách. A proč ne? Když si dáte fastfood, vaše tělo vylučuje hormony štěstí podobně jako po sklence vína. Ale stejně jako u alkoholu, může tento krátkodobý pocit pohody vést k dlouhodobým problémům. Závislost na rychlém občerstvení může být stejně těžké překonat jako touhu po alkoholu či jiných drogách.

Studie ukazují, že lidé, kteří konzumují hodně ultrazpracovaných potravin, mají vyšší riziko vzniku kognitivních poruch. Odborníci varují, že náš mozek může být fastfoodem doslova "preprogramován", což vede k horším rozhodnutím a snížené paměti. Takže možná je na čase přehodnotit své stravovací návyky, než se začnete příliš často ptát sami sebe, kde jste zase nechali klíče od auta a kde vlastně to auto parkuje...co jsem to říkal?

Fastfood může být rychlé řešení pro hlad, ale dlouhodobě může přinést více problémů než užitku. Ať už je to riziko demence nebo závislost podobná té na alkoholu, je důležité být informovaný a zodpovědný. Možná byste měli místo burgeru sáhnout po jablku – vaše budoucí já vám poděkuje.

Podpořte nás, děkujeme.

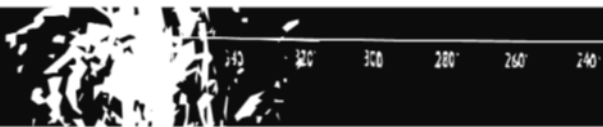
Michael Ironside

muž s explozivním pohledem

„Můj děda byl součástí party okolo časopisu sci-fi.“

Na desátý výroční Future Gate sci-fi film festival pozvali organizátoři záporáka, na jehož filmech vyrostly generace diváků. Telepat Darryl Revok v hororu Davida Cronenberga Scanners, drsný poručík Jean Rasczak ve Hvězdné pěchotě nebo mart'anská nemesis Richter v Total Recall. Triasedmdesátiletý Kanad'an má za sebou dle vlastních slov více než tři sta postav a čtyři rakoviny. Skvěle naladěný herec žertoval o své tloušťce způsobené prodělanou chemoterapií, přístupu k natáčení i festivalovým poctám. „Dostávám cenu za to, co dělám s láskou.“

Diskuze s ním se vzhledem k zaměření festivalu týkala hlavně vědecko-fantastických filmů. Například jeho další spolupráce s režisérem Paulem Verhoevenem na ekranizaci románu legendy žánru Roberta A. Heinleina. Knihu znal dávno před natáčením díky vášni svého dědečka právě pro tento typ literatury. O samotném filmu řekl „Natáčení bylo extrémně fyzicky náročné. Trvalo šest měsíců a předcházel mu vojenský výcvik. Nebylo snadné pohybovat se v těžké uniformě, měli jsme na sobě kevlar a v průběhu dne teplota stoupala a stoupala. Na konci každé směny jsme z kostýmů doslova vylévali vodu. A to nebylo nic proti tomu, když po několika natáčecích dnes začaly strašlivě zapáchat, protože nebylo možné je kvalitně vyčistit.“

Možnost posadit se tváří v tvář muži, který pouhým pohledem přivádí mozkovny k výbuchu, máte stále ještě také vy, protože jak pravil pořadatel Filip Schauer „Po projekcích jeho filmů v Praze i Brně bude následovat s hercem beseda, kde i diváci budou mít příležitost položit Michaelovi otázky.“

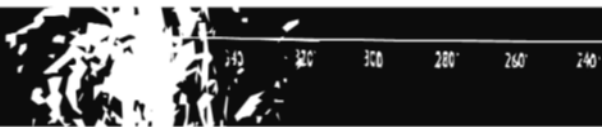
Předpověď se splnila a my vám s kolegou Michalem Petrušem (pomáhal mi kdysi napsat původní verzi filmu Jan Žižka + patří mezi přední české B SF movie maniačky) přinášíme ty nejzajímavější odpovědi na otázky naše i těch ostatních.

Frederick Reginald Ironside dne 26. září 2023 usedl do pohodlné pohovky prezidentského salónku kina Lucerna v rámci tiskovky Future Gate Festival, aby čelil otázkám novinářů. Vzápětí ji vyměnil za pro něj přeci jen ještě pohodlnější křesílko. Bývalý juniorský hráč amerického fotbalu má dnes obě kolena operována a polohy musí volit pečlivě. Což bohužel není jeho jediná zdravotní komplikace. Jak sám říká, přežil několik chemoterapií při svém boji s rakovinou a tato léčba se projevila na jeho nadváze. Dobrá nálada a schopnost žertovat na účet svůj i novinářů ho však neopouští. Stejně jako přímočarost. Rozhovor začne vlastní otázkou/konstatováním:

„Určitě vás zajímá, proč jsem tak přibral.“

Neměl bych odvahu se na to ptát.

Právě proto, než začnete pokládat vaše otázky, rád bych zmínil několik věcí ohledně svého zdravotního stavu, jelikož tyto otázky od novinářů dostávám často. Jak vidíte, mám velkou nadváhu. Prodělal jsem čtyřikrát rakovinu a letos je to pět let, co žiji folikulárním lymfomem (rakovina uzlin, pozn. red.)

To je forma rakovina uzlin?

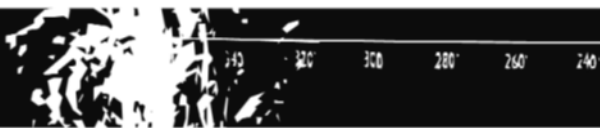
Je to forma rakoviny a je velmi vzácná. Stává se to pouze, když máte nějaký řez nebo dojde k protržení sliznice okolo orgánu nebo kloubu. Dojde pak ke srůstům, které nemohou vyříznout. A nemohou je ani léčit radiací, protože jich je příliš mnoho. Měl jsem jich osmnáct. Zjistil jsem to náhodou, protože jsem se řízl a když mi dlouho tekla krev, pomyslel jsem si, že něco není v pořádku. Tak jsem šel na vyšetření, kde mi našli, že mám tohle. To bylo před šesti lety. Proto jsem prošel nějakými pěti lety chemoterapie a různých léceb s tím spojených. A před rokem, zhruba před rokem jsem dostal potvrzení, že jsem kompletně v remisi.

Projevy nemoci jsou tedy potlačeny. Gratuluji.

Můj táta mi řekl, že jsem trochu rychle spotřeboval svých devět životů. Bohužel je následkem tloušťka. To je jediná nevýhoda. Jeden známý mne potkal po delší době ‚Jste příbuzný s Michaelem Ironsidem?‘ A já mu odpověděl ‚Já jsem Michael Ironside.‘ Prohlédl si mne a zeptal se ‚Co se ti stalo?‘ Ano, jsem tlustý. To je jediná legitimní odpověď a je to i legitimní otázka. Přibral jsem kvůli pěti letům chemoterapie. I když žiju na dietě a mám příjem energie méně než dva tisíce kalorií za den, stejně jsem přibral ze stopětašedesáti na stoosmdesát liber. Jde to jen pomalu dolů. Onkolog mi doporučil, abych se přestal pokoušet zabíjet sám sebe dietami a hladověním. Ale to se nestane. Já to srazím. Jen to jde hrozně pomalu dolů. Chápete, co chci říct?

Ovlivňuje to vaši kariéru?

Když mi poslali lékaři informaci, že se mi nádory začínají zmenšovat a řekli, že jsem v remisi, tak pojišťovna zareagovala potvrzením, že jsem pojistitelný. A proto mne opět můžou jako herce zaměstnávat.

Takže když nejste pojistitelný, nemáte práci?

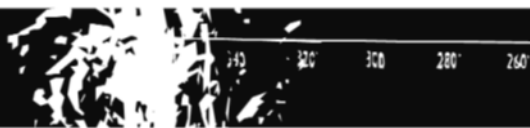
Ano, jde o peníze. Filmy jsou vždy velmi nákladné. A pojišťovna nechce, abyste zemřel uprostřed natáčení. Faktem je, že rakovina už není ten trest smrti, co bývala. Je spousta lidí s rakovinou nebo těch, u nichž někdo v rodině rakovinu má, je to velmi vážné téma. Ale nesmíte se vzdát naděje. Naděje je velmi důležitá. Měl jsem rakovinu čtyřikrát a sedím tu a stále hledím kupředu. Je velmi důležité vědět, že to není rozsudek smrti. Můžete hodně zhubnout nebo přibrat z chemikálií, ale je dobré vědět, doktoři a medicína za posledních deset let hodně postoupila v její léčbě.

A jak to teď vypadá s nabídkami?

Nedávno mi někdo poslal scénář, přečetl jsem si ho a řekl jsem, že to nemohu dělat. A moje manželka na to řekla „Cože?“ odpověděl jsem jí „Nemůžu to dělat. Nevypadám jako já.“ A moje žena, velmi chytře pravila „Pojďme na večeři.“ Počkala si prostě, až jsme byli na veřejnosti. A tam mi řekla „Popíráš sám sebe. Protože máš představu o tom, jak bys měl vypadat. Budeš v tom filmu hrát.“ Nezbylo mi, než jí dát za pravdu. Přestože jsem cítil ten druh studu ze svého vzhledu. Šlo o to, neprohlížet se, vypadám s tou nabranou váhou a hrát. Pár otázek při rozhovorech jsem na ní samozřejmě dostal, že jsem nabral hodně váhy a co se děje. Takže abych vás všechny ochránil před pocity trapnosti. Prohlašuji - měl jsem rakovinu. Jsem naživu. A chci pracovat.

Tak zase můžete hrát milé postavy, když jste při těle, nevypadáte tak nebezpečně.

Já hraji milé postavy. Ale je fakt, že platí větší peníze za zabíjení lidí. Pak platí trochu menší peníze, abys byl tím, kdo zaměstnává lidi na zabíjení ostatních lidí. A dávají ti jen almužnu, abys hrál učitele a otce nebo dědečky. Takže opět půjdu a udělám velký film, kde všechny pozabím.

A pak s těmi vydělanými penězi půjdu a budu si dělat, co chci, což je většinou o mnohem menší, nezávislá, nízkorozpočtová věc.

Michal Petruš: Pamatujete se na film Mindfield? (v ČR známý jako Umývání mozků nebo také Vymývání mozků, který na VHS ho u nás kdysi vydala společnost Video 2000)

Ano.

Michal Petruš: Byl jste spokojen s tím, jak dopadl?

To není fér otázka.

Michal Petruš: Někde jsem četl, že jste s výsledkem nebyl příliš spokojený.

Nechci hanět něčí práci.

(režisér Jean-Claude Lord zemřel 15. ledna 2022 ve věku 78 let)

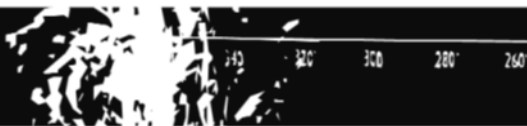
Michal Petruš: Chápu, že některé filmy se povedou líp a jiné hůř.

Neřekl jsem, že by se mi Mindfield nelíbil. Jen si myslím, že to mohl být lepší film.

Michal Petruš: Myslím, že to byl docela slušný film.

Je to o MK Ultra. Což byl skutečný program Americké vlády. Já jsem Kanadán a myslím, že to šlo udělat líp.

Michal Petruš: Mně se to líbilo. Myslím, že je to dobrý film...

Ale není fakticky přesný.

Michal Petruš: Dobře, ale je to přeci jen film. Nečekal jsem, že bude přesný jako dokument.

Ano, ale kdyby to bylo fakticky více přesné, mohl to být důležitý film.

Michal Petruš: Mně se to líbilo...

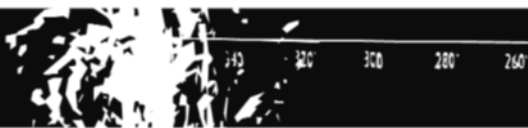
To jste vy, ale ptáte se na můj názor. A já byl zklamaný z toho, že to nebylo víc přesné. Ale není pravda, že by se mi ten film nelíbil.

Vybíráte si role? Odmítáte často?

Jsem jeden z těch, co věří, že musíte něco dát, abyste si něco udržel. Měl byste pomáhat mladším režisérům, spisovatelům, hercům. Nikdy se nestanu vybíravou hvězdou. Jsem řemeslník, stejně jako tesař nebo zahradník nebo zedník. Jsem řemeslník, ne umělec. Umělec je někdo, kdo tvoří něco z ničeho, spisovatelé jsou umělci, scenáristé jsou umělci. Režiséři a my herci jsme řemeslníci. Je spousta lidí, kteří by se za to tvrzení na mě hněvali, ale já jsem všechny ty práce dělal. A můžu vám říct, není to tak kreativní, jako psaní. Psaní je vytváření něčeho z ničeho. To je tvorba.

Takže jako herec sám sebe v pozici umělce nevidíte?

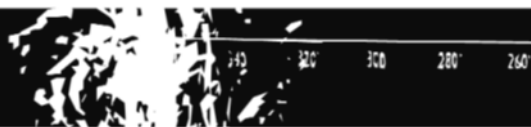
Ne, nevidím se jako umělec. Jsem řemeslník. Interpretuji dílo někoho jiného, jsem součástí celé té skupiny. Nevěřím tomu, čemu se říká auteurská teorie. Jestli víte, co tím myslím. Auteurská teorie režisérů coby lidí, co sami tvoří filmy. Ne, nevěřím tomu. Stejně jako je potřeba celá skupina lidí na výchovu dítěte, je potřeba množství lidí na tvorbu filmu. To je mé přesvědčení. Odeberete jeden element nebo jste přinuceni přidat

element, který nechcete, a jde to celé do háje. Myslím to vážně. Respektive, dovolte, abych sám sebe zkorigoval. Dělal jsem na nějakých třístapadesáti projektech za těch dvaapadesát let, co pracuji u filmu. Za tu dobu existuje pět lidí, se kterými jsem pracoval a které bych nazval umělci. Oni jsou ti, co ovládají veškeré elementy nebo mají velmi specifickou vizi ohledně toho, co chtějí, co udělají, jak to udělají, jak chtějí tu kterou scénu postavit, jak to chtějí mít zahrané, jak to chtějí natočené, jak to chtějí nasvícené, jakou barvu mají mít kostýmy, jakým způsobem bude postavený na scéně nábytek. Mají ten typ kompletní kontroly. Jsou to Paul Verhoeven, David Cronenberg, Walter Hill, Rob Schmidt, ... dál nechci pokračovat, protože bych určitě našťoval nějaké režiséry se, kterými jsem pracoval, co věří, že jsou umělci, takže to necháme takhle. Když pracujete s lidmi, jako jsou tito, jste naprosto spokojeni s jejich volbami, s tím, co chtějí. Každý umělec, každý herec to tak má, že přichází se svými nápady. Ale když režisér, kterému věříš, řekne. „Ne, já to chci takhle.“ To je úžasný, to je naprosto výborný, protože musíte být jen tenhle konkrétní, nemusíte interpretovat několik variant, oni si řeknou, co chtějí. Těhle pět chlapů, ti dokážou dostat výkon z kohokoli. Tím, co říkám neshazují žádného režiséra, který si myslí, že je umělec. S tím se nedohadují. Mě to dává svobodu volně pracovat, nepovažovat se za něj. Říct, že jste umělec, tím si kladete na ramena zátěž, velkou váhu. Já chci být jedním z dětí na hřišti, nechci být hřiště, ale jen jedno z dětí na hřišti. A funguje mi to takhle dobře posledních dvaapadesát let.

Vy jste coby scenárista napsal dva filmy. První z nich, „Tanec řetězů“, je hodnocen poměrně vysoko. Jaký byl váš tvůrčí vklad?

Napsal jsem to já. Kompletně. Původní námět mi dodal Alan Aylward. Měl nápad na krátký příběh, který chtěl udělat na základě skutečné události. Jeho pojetí se mi nelíbilo. Takže jsme odkoupili jeho nápad a já ho přeměnil na film. Týden před tím, než jsme ho doručili do distribuce, prohlásil, že chce plný kredit za napsání scénáře. Nešlo odmítnout, protože

kdyby nás zažaloval, měli bychom problém ohledně peněz za pojištění a dalších bankovních záruk. Takže jsem se ho zeptal. „Dobře, co chceš?“

A on „Chci tohle, tamto a tamto.“ Odpověděl jsem mu „Všichni v oboru budou vědět, že jsi to nenapsal ty.“ On na to „To je mi jedno.“ Měl jsem problém ho číst, jeho emoce, protože mu odstranili štítnou žlázu a díky tomu nikdy neprojevoval emoce, vztek nebo neklid. Říkal věci jako, „Já chci tohle, tohle a tohle.“ Pomyslel jsem si „To si ze mě musí dělat srandu.“ Žil v iluzi, že když řekne, že to napsal, něco z toho získá. Od té doby už nikdy nic neprodukoval nebo nenapsal.

Skutečně jste byl v roce 1987 jen krůček k roli ve filmu „RoboCop“?

Důvod proč si mě nakonec nevybrali do role RoboCopa, i když jsem platil jako jejich první volba, byla má skvělá fyzička. V té době jsem byl v nejlepší kondici, jaké jsem kdy dosáhl. Dnes vážím 340 liber, v té době jsem vážil 185 liber, to bylo před sedmatřiceti lety. Byl jsem fit, byl jsem velmi atleticky stavěný. Jenže má šířka v ramenou byla tehdy 44. A když Rob Bottin začal připravovat speciální efekty a zhlédl předpokládané obsazení, prohlásil, že jestli já se svými proporcemi budu hrát RoboCopa, bude vypadat jako tank M4 Sherman. Tehdy jim došlo, že potřebují někoho velmi štíhlého, a to kvůli všem těm nástavcům, které k té postavě neoddělitelně patří, skelet, helma, všechny tyhle věci. A herec Peter Weller už v té době držel půst. Byl právě v jednom z jeho období, kdy hubnul. A protože je to výborný herec, i já mám jeho práci opravdu rád, bylo rozhodnuto. Byl správnou volbou, hodila se ke všem těm součástkám. Takže potom co se tohle stalo, režisér Paul Verhoeven mi řekl „Já tě v tom filmu chci. Hrál bys tam zabijáka? Toho blázna, který bere drogy?“ Jenže tou dobou jsem natáčel film „Extrémní předsudek“ s režisérem Walterem Hillem. Pokud jste ten film viděli, trvalo jim nějaké dva dny, než mě v něm zabili, spotřebovali na to asi stošedesát kulek. A když se mě Paul zeptal, jestli bych hrál blázna závislého na drogách. „Byl by si výborný,“

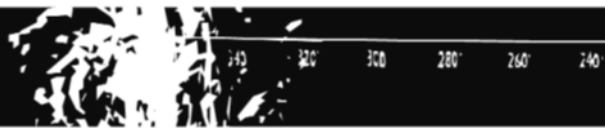

odpověděl jsem „Nechci hrát dalšího bláznivýho maniaka s drogovou závislostí.“ To jsem opravdu dělat nechtěl. Slyšel jsem, že scenárista, který to napsal, když se dozvěděl, že s nimi dělat nebudu, vzal scénář a hodil ho přes celou kancelář, načež si ještě rozflákal židli. Byl tak naštvaný, protože mě tam chtěl, buď jako zabijáka nebo jako RoboCopa. Možná to zní trochu dětinsky, ale já to tehdy vzal jako kompliment.

S Paulem Verhoevenem jste nakonec ale pracoval.

Když jsem skončil s „Extrémním předsudkem“, došlo mi během nějakých čtyř dní „Tohle by byla možnost pracovat s Paulem Verhoevenem.“ Mám rád jeho rané práce, jako byl film „Sprej na vlasy“, už tehdy jsem byl velký fanoušek. Takže jsem se mu rozhodl napsat dopis „Udělal jsem chybu, zašel bych s vámi rád na kafe a probral to, byl jsem přepracovaný, vyhořel jsem z práce na filmu Walter Hilla.“ Kdyby byla možnost, rád s vámi budu dělat. A o pár let později jsme tedy spolupracovali na jeho sci-fi „Total Recall“. A také jsme udělali společně „Hvězdná pěchota“. Pak se mnou chtěl točit další projekty, pokoušeli jsme se posledních pět let. Moje zdraví, covid a spousta dalších věcí, jako třeba stávka v Hollywoodu se nám stále pletly do cesty. Přál si například, abych hrál Alberta Speera, Hitlerova architekta, ve filmu „Spandau“. Tedy jako staršího muže, poté co se dostane ven z vězení, jeho život se měl odehrávat ve vzpomínkách, chtěli, abych hrál staršího Speera. Takže jsem se intenzivně připravoval, přečetl jsem všechny knihy o něm, co mi Paul dal. Jenže nakonec nedokázali získat vše, co potřeboval na to, aby mohl film realizovat podle svého záměru a tak celý projekt ukončil. Ale věřím, že spolu ještě nějaký film uděláme. Paul je neskutečně talentovaný režisér, vypravěč a jak už jsem řekl, on je jedním z těch, kterým naprosto bezmezně věřím. Kdyby mi řekl, abych se postavil do rohu, vzhůru nohama, nahatý, tak bych to udělal, jelikož mu naprosto důvěřuji. Nedělá nic bez účelu, bezdůvodně.

Což se do určité míry stalo pod jeho režijním vedením vašim kolegům „Hvězdné pěchotě“.

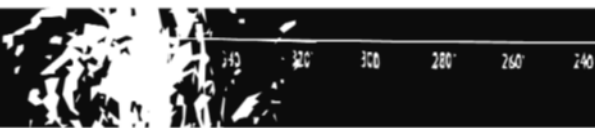
Koupelnová scéna. Na tu jsem tam nebyl, slyšel jsem jen pověsti. Mluvím pouze o věcech, o kterých vím, že jsou pravda. Slyšel jsem, že všichni na setu byly nazí, to že kameramani a Paul si taky sundali oblečení, ale nemohu to osobním pozorováním potvrdit.

Ale i natáčení vašich scén prý nebylo snadné.

Bylo těžké. Film trval šest měsíců. Než jsem se ke štábu připojil, točili v Utahu, Dakotě a na podobných místech ve Spojených státech. Velmi drsné podmínky. Začali tuším někdy v průběhu dubna a neskočili dříve než v říjnu nebo listopadu, přinejmenším to bylo šest měsíců. A ty obleky, co jsme měli, byly neprodyšné. Vytvořili je z kevlaru a na konci dne, když jsme je sundali, tak jste z nich mohli doslova vylévat vodu. Smrděly po prvním týdnu, kvůli veškerému tomu potu, který absorbovaly, nedaly se ani pořádně čistit. Na konci natáčení jsme měli problém s plísní a kožními houbami. A navíc ty gumové obaly na oblecích, celé to nakonec vážilo okolo padesáti až šedesáti liber. Když jste v tom byli venku v teplotě asi 110-150 stupňů, která panovala v Utahu, to bylo strašné. Když jsme natáčeli, začínala venkovní teplota jen asi na pěti až šesti stupních. V průběhu natáčení se vyšplhala až pětatřicet stupňů Celsia. A pak to zase klesalo zpátky dolů. Fakt jste na to museli být v dobré fyzické kondici. Paul požadoval, aby komparz i herci dorazili dřív a prošli vojenským tréninkem pod vedením bývalého vojáka a nyní herce, Dalea Dye. Myslím, že trvalo skoro měsíc, tři týdny nebo měsíc, než se začalo s natáčením filmu.

I vy jste se účastnil těchto příprav?

Já tam nebyl. Hrál jsem vojáky celý život. Když zazněl návrh, abych se zapojil do příprav, řekl jsem „Fuck. Ať vás to ani nenapadne.“ Omlouvám se za slovník, nechci být hrubý, ale opravdu jsem to takto řekl. „Radši ať mají pocit, že jsem nějaký divný, než abych tam přijel, skamarádil se v době příprav se všemi a ztratil v jejich očích exkluzivitu.“ Chtěl jsem být,

stejně jako moje postava ve filmu, pro ně pro všechny autoritou. Navíc ty klipy, kde jsem představen jako jejich vojenský učitel, jsme točili až na samém konci, takže v té době jsem tam s nimi už dávno fungoval.

Znal jste knižní předlohu?

To je hodně zajímavá záležitost, četl jsem tu knihu, ještě když jsem byl dítě. Můj děda byl totiž součástí skupiny okolo sci-fi časopisu, který sloužil jako jakýsi soukromý zpravodaj mezi autory a lidmi okolo toho žánru. Často mi dával číst sbírky povídek, které měl v krabici od bot pod postelí. Vyměňovali si příběhy jeden druhému, takže přečetl nejen „Hvězdnou pěchotu“, ale i „Dunu“. Já jsem pak četl „Dunu“ z jeho krabice od bot ještě jako kluk. Můj děda vlastnil jeden z originálních rukopisů a na přebalu bylo napsáno „Jock“, což byla jeho přezdívka. Můj bratr tu verzi stále vlastní, občas ji čteme, jsou v ní obsaženy některé kapitoly, které se nedostaly do konečné verze. Můj děda mi vysvětlil, co dokáže sci-fi. Řekl mi, že jde o způsob jak otevírat témata, která by měla lidi zajímat, ale která by odmítli, pokud by se odehrávaly v jejich realitě. Byla by pro ně nepřijemná svou povědomou naléhavostí. Otázky spojené třeba se sociální nespravedlností, rasovou diskriminací, ekologií, kontrolou klimatu. V reálu lidé by se lidé vypnuli. Ale stačí je přesunout na jinou planetu, z padouchů uděláš mimozemšťany a lidé to náhle akceptují. Nemusíš předat stoprocentní poselství, možná jen deset procent, ale i těch deset je lepší než nula. A to je sci-fi, něco jako futuristický western. Myslím, že můj děda byl v tomhle ohledu velmi chytrý.

Máte nějaký konkrétní příklad?

Třeba seriál „V jako vítězství“, kde jsem hrál v roce 1984, to byl původně příběh o tom, jak by to vypadalo, kdyby Hitler vyhrál nad Evropou a nacisté by převzali kontrolu nad kontinentem, přičemž Severní Amerika by byla stále ještě nedotčena. Hitler a fašisté by obsadili celou Eurasii. To nechtěl v televizi nikdo realizovat. Takže producent a režisér Kenneth

Johnsonu udělal to, že příběh nechal přepracovat do SF žánru, předělal fašisty na mimozemské ještěrky, a hned to fungovalo. Tím pro mne potvrdil to, co o vědecko-fantastickém žánru říkal můj děda. Sci-fi mě přitahuje, protože mi dává více abstraktní svobody při tvorbě postav, autoři jako Shakespear a další, všichni jsou velmi specifičtí v tom, co popisují, sci-fi dává více prostoru, dává hercům trochu víc možností rozvíjet své charaktery, než jiné žánry. Většina filmů i divadelních her se snaží o co nejautentičtější vyprávění, co největší realističnost a hmatatelnost, aby to diváci vzali za své. Ale sci-fi je náročnější na to, aby mu diváci vůbec uvěřili. Se sci-fi je to jako s hororem, podívejte se, co Robert Englund dokázal s trochou make-upu, s Freddyho kloboukem a několika noži na prstech, vytvořil celý kult. Takže horor a sci-fi jsou pro mě ohledně přístupu k vyprávění důležité.

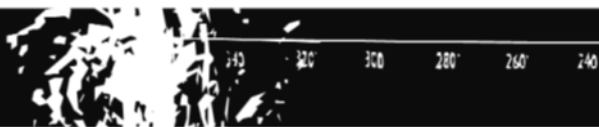
Začal jste dřív psát, než jste se stal hercem?

Ano, začínal jsem jako autor. Moje první hra byla inscenována, když mi bylo třináct, druhá v mých patnácti, a když mi bylo osmnáct let, kamarád mě pozval na hodinu herectví. Šel jsem se podívat na zkoušku jevištního uvedení jeho hry. A zasáhlo mě to jako kulka do hlavy. Uvědomil jsem si, že psát hry a nemít hereckou zkušenost je jako kdybych psal hudbu, ale nehrál na žádný nástroj. Neměl jsem ponětí, jak herci interpretují texty. Požádal jsem lektora, za se můžu k ansámblu přidat. „Můžu se stát hercem? Můžete mě naučit hrát?“ Tehdy jsem to zkusil, abych se zlepšil v psaní, abych měl lepší pochopení toho, jak to jde z hlavy na stránku a poté do herců, režisérů, a pak diváků. Abych lépe rozuměl tvůrčímu procesu a změnil způsob, jakým jsem pracoval. Tak se ze mě stal herec, scenárista, producent a režisér a grip a chlápek co dělá zvuk, dělal jsem za svou kariéru všechno, co bylo potřeba udělat za kamerou, kromě finálního zvuku, nikdy jsem ho nenahrával, ale dělal jsem s kamerou a držel jsem tágo s mikrofonem. Jsem Kanadán. Abyste v sedmdesátých letech přežili ve filmovém oboru, museli jste dělat všechno. Bylo to tehdy jak u cirkusu.

Jak jste se dostal k režii vašeho autorského filmu „The Arrangement“?

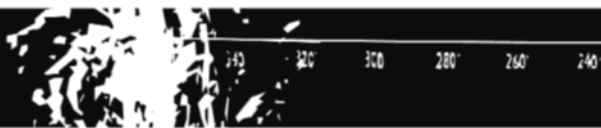
Uprostřed léta, možná to bylo ke konci léta, mi můj známý z Kanady zavolal. Musím předeslat, že kanadské filmy jsou financované státními penězi a to jsou garantované distribuční peníze, takže můžete dostat milion a půl dolarů. Menší film dokážete natočit za tři sta tisíc. Od distributora dostanete i půl milionu. Takže mi zavolal a řekl, že dostal šestset tisíc dolarů a že to potřebuje utratit do konce roku, jestli nemám nějaký nápad. Řekl jsem, že mám. Že mi leží pár scénářů v šuplíku. „Nemůžu teď mluvit, jsem zaneprázdněný, můžu ti zavolat za pár dní?“ „Jasně tak se ozvi, potřebuji odpověď rychle.“ Ale já neměl v šuplíku nic. Měl jsem čtyři scénáře jen v podobě námětů. Tak jsem sepsal dějovou strukturu jednoho z nich. Zabralo to čtyři dny, napsal jsem to velmi rychle. Pak jsem se mu teprve ozval. „Koukni, je to ještě v hrubé formě, ale je to scénář, který se mi tu válí nějakou dobu.“ Lež. I když tak úplně jsem nelhal. Nápad na ten příběh jsem už nějakou dobu měl. A řekl jsem mu, že to taky chci režírovat. Souhlasil. „Skvěle. Mě je to jedno.“ Tak jsem obsadil Currie Grahama, sebe a pár dalších lidí a natočili jsme to. Byla to fajn příležitost, jak mohli investoři utratit své peníze. To, že jsem v tom hrál já, to jim garantovalo alespoň dvaadvacet milionů z distribuce. Currie Graham který je mým dobrým přítelem (ten rok spolu hráli ještě ve filmu „Černé světlo“ pozn. aut.), vyrostl herecky díky tomu filmu z vedlejší role do hlavní. Za kameru se posadil člověk, který do té doby natáčel druhou kamerou celou hromadu filmů, Brian R.R. Hebb. Přišel a stal se hlavním kameramanem. Všichni byli spokojeni. Byla to příležitost pro všechny vystoupit ze stínu. Takže to pro mne znamenalo úspěch. Jako film to dobré nebylo. Ale jako filmař jsem se na tom hodně naučil. Kdybyste měli řídit napoprvé závodní auto rychlostí sta mil za hodinu, vezmete si auto za bilion dolarů nebo to, co je k dispozici za stodeset tisíc dolarů? Vezmete si to za těch stodeset tisíc, protože nebudete chtít riskovat. Jedna z věcí, které jsem se naučil, se stala po nějakých devatenácti natáčecích dnech. Dostal jsem se do slepé uličky.

Věděl jsem, že za zbylé dvě hodiny můžu udělat možná tak čtyři postavení kamery. Kouknul jsem se do poznámek, a měl jsem jich v plánu jedenáct. Tak jsem se obrátil na kameramana a řekl mu „Koukni, mám tu strašně moc setupů. Máš nějaký nápad, jak to vyřešit?“ Poradil mi natočit nejprve jednu stranu, do toho záběrového úhlu vměstnat všechny pohyby i herecké akce a pak to otočit. Udělal jsem, jak mi radil. Než se chovat jako že znáte všechny odpovědi, je lépe umět se zeptat na radu a nechat si ve správnou chvíli poradit. To je opravdu důležité pro filmaře nebo pro jakoukoliv kreativní osobu, která je v našem průmyslu, v tom našem cirkusovém průmyslu.

Jak se vám spolupracovalo s Arnoldem Schwarzeneggerem?

Arnold je přítel. On je absolutně neuvěřitelný. Když jsme spolu pracovali na „Total Recall“, natáčeli jsme zrovna v Mexiko City, v nejstarším studiu Severní Ameriky. A jednou při denních pracích, zrovna se promítal ten můj běh stanicí, díval jsem se na ty akční sekvence a nějak se mi nezdály. Otočil jsem se na Arnolda a řekl mu „Mohl bych se tě zeptat na radu? Na tvůj názor? Vypadám při tom běhu jako gay. Nechápu, co se to stalo. Nepasuje to k tomu, co se tam děje. Nic proti tomu být gay, ale má postava při tom běhu nevypadá nebezpečně.“ Takže jsme si oba sedli a projeli jsme si celou sekvenci mého běhu. Kdy se proháním výtahy a po schodech a všemi těmi věcmi. A on se na mě podíval. „Vidíš, jak se ti hýbají ruce a jak se ohýbáš a další věci co děláš při běhu?“ On jako kulturista si byl vždy hodně dobře vědom všech fyzických okolností svého pohybu. Hodně mi pomohl, prakticky celé tři dny jsme na tom pracovali. A já změnil některé z mých fyzických projevů na základě jeho rad. Myslím, že to nás spojilo. Pomohlo vytvořit naše přátelství. Přátelíme se dodnes. Pamatuji si na jeden den. Byla tam velká vodní nádrž, naplnili ji vodou natolik, že přetékala. A skrze to svítily reflektory. A on to pozoroval. Stál a vypadal jak pětileté dítě, které se dívá fascinováno slunečními paprsky. On je jeden z mála lidí, které jsem za život potkal, kteří sami sebe nemusí vnitřně komentovat. On je naprosto samozřejmě svůj. Okamžitě si sedne velmi esteticky. Znáte to, jak žena

usedne a dá automaticky nohu přes nohu. A také je jedním z nejchytřejších lidí, co jsem kdy potkal. Mluví plynule zhruba šesti jazyky. Umí bez pauz číst německy, francouzsky, samozřejmě anglicky a ještě jedním jazykem myslím, teď si na něj nemůžu vzpomenout. Nechci se mýlit, ale vím že minimálně těmi, co jsem vyjmenoval. Vaše herecké smlouvy mohou přijít i v jiných jazycích a vy, abyste si je rychle projel, další jazyk využijete. Někdy s ním taky chodím na oběd. Co bych vám ještě o Arnoldovi řekl?

Hrál jste s ním šachy?

Ne, nehrál. Ale jsem v šachu dobrý. (smích)

Poslední otázka – jaké to bylo líbat Sharon Stoneovou ve filmu „Total Recall“?

Jednoduché. Asi tak stejně složité, jako když zabijíte ženu se třemi prsy. V té době, kdy jsem se k nim připojil, natáčeli už tři týdny. A moje manželka, jsme tu spolu, dnes jste ji tu také viděl, byla tehdy na natáčení se mnou. Přijdu na scénu, už v kostýmu a všechno, je to jedna z mých prvních scén, příchod. Mám vyhnat Michaela Championa, jednoho chlápka z komparzu a políbit Sharon Stoneovou. Své ženě jsem před tou scénou řekl „Jsem z toho docela nervózní. Režisér to nechce nazkoušet.“ Protože Paul odmítl zkoušku, chtěl to naostro natočit a jít dál. A moje žena mi doporučila, abych se Sharon prostě jen zeptal, jestli by mi s tím pomohla. Sharon byla už také v kostýmu, přišla, já ji oslovil. „Můžu se tě na něco zeptat? Potřeboval bych pomoc.“ „Copak?“ „Ohledně té scény s líbáním, je mi to trochu nepříjemné.“ Ona se podívala na mojí ženu a řekla „Neboj se o něj, postarám se o to.“ Pak to šlo ráz na ráz, prásk, myslím, že jsme to museli točit jen nadvakrát. Když to skončilo, podívala se ještě jednou a tentokrát velmi významně na mou manželku. Ale mojí ženu nic nepřekvapí, je úžasná, právě jsme oslavili devětatřicet let společného života, minulou sobotu.

Michal Petruš, Michael Ironside, Marek Dobeš (zleva)

Poděkování: Mgr. Filip Schauer (Film Festival Future Gate)

Podpořte nás, děkujeme.

Filmfariáda

prvním místě. Snímek se lehce dotýká i sociálních problémů – cirkusovní umělci jen stěží přežívají a dívka Ali se snaží marně vydělat na léčbu vážné nemoci malého bratra. Cirkus jako svět triků, pozlátek, falše a dřiny je v protikladu ke světu přírody. Film má vynikající kameru a údernou hudbu, která je více evropská (nebo americká), než čínská. Pro příznivce rychlých dobrodružných snímků s lehce hororovým nádechem jde o dobrou volbu, byť zakrátko film nejspíše zapomenou.

Hodnocení:*1/2**
Robert Kostěnc

Hrůza v časech zavátých prachem

Out of Darkness – Velká Británie 2022, režie Andrew Cumming

Režisérova celovečerní prvotina se odehrává v době kamenné, úvodní titulky sdělují, že před 45 tisíci lety. Z hlediska žánru jde především o survival, ale také thriller, drama a horor. Celkově je snímek poměrně bezútěšný a temný jak z hlediska barev, kterým dominují odstíny šedé, hnědé, tmavě zelené, a část se navíc odehrává v noci, kdy protikladem temnoty se stává ochraňující oheň, tak i z hlediska příběhu sledujícího osud

skupiny lidí hledajících novou zemi. V roce 1981 natočil J. J. Annaud svůj precizní příběh z pravěku, Boj o oheň, který tehdy vyvolal velký zájem diváků. Ač od té doby máme daleko více informací o dávném životě, tak dodnes fascinuje svým provedením. Cummingův snímek je samozřejmě daleko skromnější, ale svou syrovostí a po většinu času skličující

navzájem. Klíčový moment nastane ve chvíli, kdy je Odal přesvědčen, že musí démonovi obětovat Beyah, aby přežili. Nechybí také kanibalismus, kterého se dávní lidé samozřejmě dopouštěli, což se dá prokázat z kosterních nálezů. Otázkou je, zda opravdu upřednostňovali cizí. Respektive ve scéně, kdy Adem umírá, prohlásí jeho bratr, že – svoje nejíme - . Tady jde o čistou spekulaci, ale proč ne, přináší tak prvek lidskosti. Samotná pointa ukazuje, jak vystrašený člověk dělá chyby, kterých následně lituje. Každopádně samotný konec přináší jistou naději v tom, kdo přežil. Důležitou roli hraje ve filmu skotská krajina, která je drsná a nehostinná. Mlha, ať už mezi kopci nebo v lese, celkovou pochmurnost ještě podtrhuje stejně jako to, že za celou dobu je obloha zatažená bez slunce. K deštivým přeháňkám se navíc přidá i bouře, co násobí napínavou atmosféru v závěru. Trochu mi unikal smysl záběrů vzhůru nohama, které se poslední dobou ve snímcích objevují. Jde tady jen o manýru, nebo si mám myslet, že nyní se vše obrací v rámci příběhu? Nevím. Za velmi dobrou kamerou stál Ben Fordesman (oceněný za předchozí snímek Svátá Maud), zdárně jí sekunduje hudba, již složil Adam Janota Bzowski. Out of Darkness není špatný snímek, ale k dokonalosti mi přeci jen něco chybělo. Herci rozhodně předvedli dobrý výkon a není pochyb, že natáčení si místy pěkně užili. Asi nejlépe se své role zhostila Sofia Oakley-Greenová, která ztvárnila zajímavou a nejproblémovější postavu. Film není ani tak náhledem do pravěku, jako spíše dramatem lidí v mezních situacích – a to je motiv nadčasový.

Hodnocení:*1/2**

Robert Kostěnc

Kde je Ďábel?

Luzifer – Rakousko 2021, režie Peter Brunner

Režisér a scénárista v jedné roli natočil film, jehož žánrové zařazení není vůbec jednoduché. Alegorické drama, podobenství, fantaskní příběh o dobru a zlu, o starém a novém světě, o Bohu a Ďáblu v nás a o hodnotách a smyslu života. Přesah do fantastiky je výrazný, byť na prvním místě je

Filmfarniáda

životní příběh člověka. Řada symbolů a odkazů ztěžuje čitelnost, na druhou stranu tříbí divákovu fantazii a dává mu prostor pro vlastní interpretaci. S malou nadsázkou lze říci, že se film podobá do určité míry básni. A samozřejmě lze ho chápat i jako baladu, která má obě žádoucí složky – lyriku, v podobě čarokrásné alpské krajiny, a epiku, předkládající příběh matky a syna. Snad jen vina a trest jsou zahaleny horskou mlhou, respektive ne každá vina příběhu, jak už to ale chodí i v životě, je potrestána.

Maria (Susanne Jensenová) žije se svým synem Johannesem (Franz Rogovski), který je mentálně zaostalý, vysoko v horách. Snaží se žít, jak se dá, i když jim život klade do cesty překážky. Vše by nějak dokázali překonat, jen se zaměstnanci dřevařské firmy vyjít nedokážou. Ti se je totiž odtud snaží vystřadit. Nejprve hrozbami, pak ničením majetku a nakonec

se rozhodnou řešit problém násilím. Maria se snaží vychovávat dospělého syna, který má ale paradoxně rozum dítěte, v neustálé víře v Boha, jímž je až fanaticky posedlá. Čte si v Bibli, trýzní své tělo do krve a všude okolo vidí nástrahy Dábla. Toho pro ni představují těžaři, a tak synovi říká, že jsou s nimi ve válce. Ti se snaží znepríjemňovat oběma každý den, a tak nad jejich dům vysílají drony, které Johannes považuje za d'ábly. On sám pomáhá matce, jak může, a vedle práce se stará o své dravé ptáky. Jeho přítelem je orel Arthur, ten představuje volnost a svobodu a spojuje Johanneše s přírodou. Konflikt s těžaři dřeva je drsný, avšak klíčovou zkouškou je pro něj moment, kdy matka vážně onemocní. Johannes vybavený jen vírou se pokusí matku vyléčit.

Vztah matky a syna je velmi silný, přesto ho nelze označit jako incestní. Matka zná hranici, přes kterou nehodlá jít, protože by zhrěšila. Jejich svět vypadá jako starý, co se dostává do konfliktu s novým – moderním. Ten představují lesní dělníci, helikoptéra a drony, které vylétávají z jeskyně mající tvar vaginy. Matka i syn mají mobilní telefony, přičemž Johannes ho využívá hlavně k ukojení sexuálních choutek. Když to matka zjistí, donutí ho vhodit telefon do ohně. Sama zanedlouho hodí svůj do vody. Oheň očisťuje, ale ne živé tělo – k jeho očištění slouží voda. Oba ji rituálně několikrát použijí, naposled pak Johannes, když matka onemocní. Jeho primitivní exorcismus však nemůže fungovat. Matka také využívá pohanské rituály, jakými jsou třeba ochranné byliny nebo vykuřování, avšak doprovází je křesťanskými modlitbami. Dva světy jakoby se ale střetávaly i v kostele. Když Johannes přinese dary, vletí dovnitř dron. Není divu, že ho považuje za Dábla! V jisté chvíli pak ale sebere odvalu a dronu, před nímž doposud utíkal, se postaví. Matka se synem se setkávají se dvěma místními – jedním je Theo (Theo Blaickner), který brzy zemře, druhá je zvěrolékařka (Monika Hinterhuberová), s níž Johannes prožije sex. Mezi četnými symboly nechybí had, coby Dábel z Bible, očištný vodopád, jehož vody se ale vrací, svíce, socha Panny v kmeni stromu, výr, kterého živého vlastní Johannes a matka ho má na sobě vytetovaného, včely pokrývající tělo mrtvého Thea či láhev alkoholu. Oba mají také oholenou hlavu jako symbol očišty, pokory a určité oběti. Sem patří rovněž sebepoškození kovovými hroty, které používá matka, zatímco Johannes

nechá přistát orla na holé paži, aby mu ji ostrými drápy rozerval do krve. Při pokusu o záchranu matky si i on vezme matčiny hroty a při tom se za ni modlí. V jedné z předchozích chvil mu ona řekne: „Tvůj otec je pro mě Bohem a ty Ježíšem.“ Jakmile však onemocní, je Johannes přesvědčen, že do ní vstoupil Ďábel. Odmítá se jí tedy dotknout a věří, že s pomocí Bible a vody ji vyléčí. Snad pozdě si Maria uvědomí, jak chybně svého syna vychovávala, a za to musí zaplatit. Dramatický příběh se odehrává na pozadí majestátních Alp. Horské štíty se zapadajícím sluncem, mraky valící se údolím, mlha zahalující statné stromy, horské jezírko či zmiňovaný vodopád vytvářejí nádhernou kulisu veškerému dění. Susanne Jensenová i Franz Rogovski předvedli strhující výkon a za něj byli po právu oceněni především na Sitges Film Festivalu. Výbornou kameru měl na starosti Peter Flinckenberg, atmosférickou a místy až uhrančivou hudbu složil Tim Hecker. Luzifer není jednoduchý film a ocení ho především příznivci artových snímků, byť i pro ně může být náročnější. Vnímavému divákovi ale může přinést mimořádný zážitek.

Hodnocení:*****

Robert Kostěnc

Pozor, robopsi útočí!

Kód 8: Část 2 (Code 8: Part II) – USA/Kanada 2024, režie Jeff Chan

V roce 2016 zaujal diváky krátký snímek Code 8 režiséra Jeffa Chana. V následné sbírce se podařilo vybrat dost peněz, aby mohl vzniknout celovečerní film. V roce 2019 natáčí J. Chan stejnojmenný dlouhometrážní snímek, který je sympatický svým napínavým příběhem s úspornými a naprosto dostačujícími speciálními efekty. Určitá skupina lidí má různé mimořádné schopnosti, jakási obdoba X-Menů, avšak společnost je jen nerada trpí. Pokud chtějí pracovat, nesmějí oficiálně své schopnosti používat. Hlavní hrdina Connor Reed (Robbie Amell) se snaží pomoci své těžce nemocné matce, jenže poctivou prací není schopen vydělat dostatek peněz. Jeho schopností je využívat elektřinu a to na stupnici pět. Zaplete se proto se zločinným podsvětím, matku však nezachrání a sám v závěru

končí ve vězení. Druhá část přímo navazuje na první a sleduje další osudy Connora, který se po pěti letech vrací z vězení domů.

Connor se věnuje pomocným úklidovým pracím v komunitním centru, které spravuje Mina (Jean Yoonová). Jednoho dne nalezne v boxu na úklidové prostředky čtrnáctiletou dívku Pavani (Sirena Gulamgausová). Ta viděla vraždu svého bratra, kterou provedl robotický pes, ač veřejnost byla ujištěna, že tito noví pomocníci policie mají podezřelé jen zadržet, nikoliv jim ublížit. Svoji zvláštní schopností se jí podařilo psa zlikvidovat, avšak policie jí je na stopě. Connor se rozhodne nedůvěřivě dívce pomoci, byť se tím sám znovu dostává do rozporu nejen s policií. Jeho dřívější společník Garrett (Stephen Amell) uzavřel s policií, přesněji seržantem Kingem (Alex Mallari Jr.) dohodu. King bude tolerovat jeho obchody s drogou PSYKE, která se vyrábí z míšního moku lidí s mimořádnými schopnostmi, a on mu za to bude slušně platit. Křehkou dohodu však narušil bratr Pavani, a tak se příměří pomalu mění ve válku. Navíc by dívku rádi získali Garrett i King. Connor je zoufalý, ale nemá jinou možnost, než se spojit znovu s podsvětím. King, který vede kampaň, aby výrazně povýšil, je ochoten udělat cokoli, aby zabránil úniku dat na veřejnost, která by dokazovala jeho zkorumpovanost.

Pokračování už tedy nemá stěžejní bod v neshodách členů zločineckého gangu, nýbrž se zaměřuje na osud Connora a Pavani na jedné straně a snahu Kinga dostat se na vyšší pozice u policie na straně druhé. Z hlediska námětu tedy nic nového, protože podobných snímků jsou spousty. Cesta Connora s dívkou připomene všechny ty příběhy, kdy muž s ní prchá, aby ji zachránil – Terminátorem počínaje (kde je sice chlapec, ale v ostatním podobnost je) až třeba po nedávný seriál *The Last of Us*. Mimochodem počáteční chování Pavani je velmi podobné tomu, jaké má Ellie. I když je na filmu znát, že stál výrazně více než první část, zachoval si z hlediska efektů a výpravy jistou úspornost, což vůbec nevádí. Není jasné, v jaké době se přesně příběh odehrává, zřejmě se jedná o blízkou budoucnost, proto domy a obytné čtvrti vypadají jako dnes. Ostatně před padesáti lety měli lidé zcela jinou představu o tom, jak se bude žít v naší době, a řada věcí se příliš nezměnila. Z ranku sci-fi jsou nejen mimořádné schopnosti

určitých lidí, ale také obrovské policejní drony, roboti a robotičtí psi. Ti zde dostali největší prostor a je třeba říci, že z hlediska speciálních efektů jsou naprosto bezchybní. Při spojení policie a robotů si jeden nemůže nevzpomenout na kultovní snímek RoboCop (1987). Nejvýznamnějším motivem je korupce ve společnosti, kdy známkou úpadku je moment spolupráce policie se zločinci. Seržant King je ukázkovým příkladem člověka, který, pokud by se dostal k moci, povede společnost směrem k dystopii. V tom je jistě aktuálnost, jelikož podobné snahy tu byly, jsou a budou, a proto je potřeba na ně neustále poukazovat a varovat před nimi. Samozřejmě asi diváky, co hledají akční sci-fi, tohle příliš zajímat nebude, na věci to ovšem nic nemění. Přesto jistá svěžest prvního dílu vyprchala, protože ta příjemná civilnost, kdy není třeba omračujících efektů, jako tomu je třeba právě u X-Menů, už není novým prvkem. Na druhou stranu se oba filmy doplňují, a tak fungují i jako jeden celek. Několika akčních

scén se divák přeci jen dočká, nejlepší jsou asi ty s robotickými psy. A zajímavé je i odhalené tajemství, které jedna z postav skrývá. Jelikož je však svět nejistý, a popravdě kdy nebyl, ani konec nevyznívá jednoznačně. Jen dvě z hlavních postav si v rámci obou dílů vyměnily místa.

Co se týká herců, tak v tomto žánru většinou žádné shakespearovské kreace nečekáme, a tak jsou výkony standardní. Alex Mallari Jr. hraje ukázkového padoucha, co by mohl vraždit očima, Robbie Amel představuje nijak komplikovanou postavu, na jaké jsme z akčních filmů zvyklí, a Sirena Gulamgausová si šetří úsměv až na poslední záběry, a tak je celou dobu krajně nesympatická. Kameramanka Marie Davignon odvedla slušnou práci, o žánrovou hudbu se postaral oceňovaný Ryan Taubert. Pokračování snímku Code 8 není špatné, z hlediska žánru ale díru do světa neudělá. Rozhodně by mu prospělo zkrácení, co by dalo příběhu větší dynamiku.

Hodnocení:*1/2**

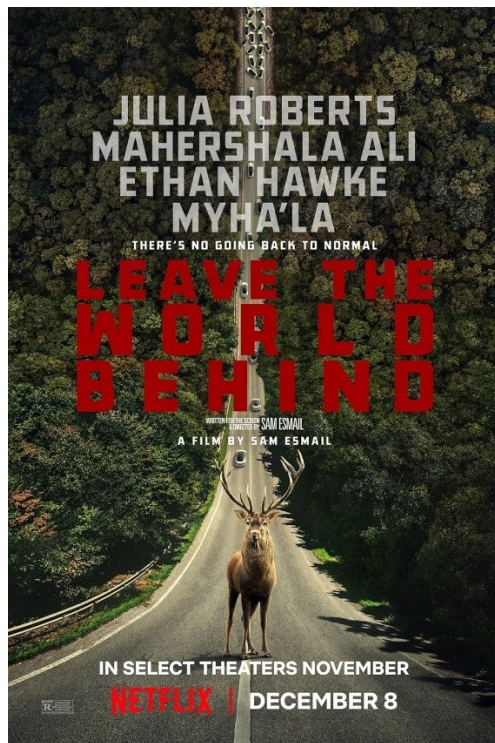
Robert Kostěnc

Smrťící úder

Nech svět světem (Leave the World Behind) – USA 2023, režie Sam Esmail

Jméno režiséra S. Esmaila je spojené především s různými seriály, tento film je zatím v pořadí druhý, k němuž si napsal i scénář podle knihy R. Alama – Nechte svět za sebou. Snímek má v žánrové kolonce – mysteriózní drama a thriller, vedle toho jde ale především o apokalyptické sci-fi. Při sledování si člověk vzpomene na varující romány a dramata Karla Čapka – Krakatit, Válka s mloky či R.U.R. A jedná se vsutku o strhující snímek zamýšlející se nad tím, jak moc už se nám svět odcizil (naplňující se vize F. Kafky a G. Orwella) a nakolik svěřujeme své životy a veškeré konání technice, především elektronice. Je jisté, že asi nebude trvat dlouho a celosvětová internetová síť se z nějakého důvodu zhroutí. Tento snímek jde ještě dál, kdy ukazuje, že nejen internet spadne, ale budou nedostupné telefonní sítě, začnou havarovat obří lodě naváděné přes počítače a z nebe budou padat letadla, která ztratí dálkovou navigaci. Ba co víc, budou-li mít za několik let auta plně elektronické samostatné řízení,

v případě kybernetického útoku se promění v neřízené kamikadze. A ke všemu i satelity okolo Země řídí pozemské počítače, tedy i ony v případě útoku na planetě budou vyřazeny z provozu. Na Zemi pak nastane chaos, který může vyústit až v totální katastrofu.

Manželé Sandfordovi se vydají na několik dní dovolené do luxusního domu kus za velkoměstem, v němž žijí. Krátkodobý pronájem zajistila Amanda (Julia Robertsová) a její muž Clay (Ethan Hawke) se ochotně podvolí stejně jako dcera Rose (Farrah Mackenzie) i syn Archie (Charlie Ewans). Amanda pracuje s lidmi, a tak chce co nejdále od nich. Jenže večer se objeví cizí muž s dcerou a dožadují se přespání, protože ve městě je problém s elektrinou. Záhy se ukáže, že jde o majitele domu G. H. Scotta

(Mahershala Ali) a jeho dceru Ruth (Myha'la). Zatímco Clay má pochopení a hned souhlasí, tak Amanda je podezíravá a nechce dát k přespání svolení. Nejde internet, nefunguje televize, která jen krátce odvysílá celostátní varování o nspecifikovaném nebezpečí, a postupně dochází k jedné podivné události za druhou. Obě rodiny se snaží najít společnou řeč, což není vůbec jednoduché. Trochu navíc fungují i oboustranné předsudky, protože majitel s dcerou jsou Afroameričané. Je to ale Ruth, kdo má problém věřit bílým, zatímco Amanda nerozlišuje rasu, jelikož jí je, jak říká, ze všech lidí na blití. Pobyt na odlehlém místě se tak stává pro obě rodiny zkouškou, překonáváním překážek a následnou snahou nějak vše vyřešit. A pak se stanou dvě klíčové věci – Sandfordovi zjistí, že jediná úniková cesta, dálnice, je ucpaná, a syn Archie vážně onemocní. G. H. Scott se snaží s Clayem najít pomoc u svého nedalekého souseda a přítele Dannyho (Kevin Bacon), avšak zjistí, že přátelství jde stranou, pokud se jedná o smrtelné ohrožení a přežití. Zdá se, že někdo chtěl, aby se lidé navzájem postavili proti sobě. Protože však naděje umírá poslední, neznamená to, že by si lidé nakonec navzájem pomoci nemohli. Mohou ale změnit i to, k čemu události směřují? Zde se tak trochu nabízí srovnání s nedávným Někdo klepe na dveře (2023), v němž M. Night Shyamalan dává hlavním postavám možnost, aby zachránily svět, byť za cenu oběti. U Esmaila to tak jednoduché není. Navíc předkládá divákovi skrze postavy, zejména Amandu, otázku, kdo to jsou lidé. Jsou to naši nejbližší, přátelé, kamarádi a známí? Nebo jde naopak o ty, co neznám, a tudíž označení lidé se stává hanlivým? A nezačíná záchrana světa u pomoci těm nejbližším bez ohledu na to, zda je znám? Důležitou roli zde hraje příroda, kdy zvířata jakoby napovídala lidem, že se děje něco zlého, protože zvířata přeci tyhle věci dokážou vycítit. Scény s plameňáky v bazénu a stádem civějících jelenů mají až magický náboj. Člověk je nepozorný tvor, tudíž jen hrstka si všimá drobných změn a varovných signálů, tak jako G. H. Scott. Z hlediska vztahů patří mezi jedny z nejsilnějších scén ta, kdy Amanda zachraňuje Ruth před zvěří. Objetí znamená definitivní prolomení hradeb, které mezi sebou měly. Zdánlivě jednoduchý příběh dvou rodin v nesnázích nabízí řadu otázek k přemýšlení, filozofické nevyjímaje. Až mrazivě působí několik záběrů z

vesmíru na Zemi, kde se chystá cosi strašlivého. Julia Robertsová už posbírala řadu cen a nominací a i tentokrát je ve skvělé formě. Její vyzrálé herectví se stává doslova koncertem, kdy dokáže hrát jen s využitím mimiky a gest. Její psychicky labilní Amanda je více než přesvědčivá. Vynikající kameru, která i dům dokáže zprostředkovat až uměleckým pohledem, měl na starosti Tod Campbell, uhrančivou a místy zlověstnou hudbu, kdy každou chvíli čekáte, co děsivého se stane, složil oceňovaný Mac Quayle. Nech svět světem je svým způsobem skličující snímek, který ale ocení spíše menšinový divák. Třeskutou a velkolepou akci, která se jistě nabízela, nahradilo temné a varující vztahové drama.

Hodnocení:****

Robert Kostěnek

Smrtonosná víla

V kůži mé matky (in My Mother's Skin) – Filipíny /Singapur /Tchaj-wan 2023, režie Kenneth Dagan

Horor má na Filipínách poměrně bohatou tradici, žel většinou se jedná o snímky průměrné nebo ještě horší, či pro Evropana poněkud zmatené a šílené. Nejnovější počín K. Daganata kupodivu není úplně špatný, jeho minusem je především zbytečná rozvleklost.

Děj se odehrává na sklonku druhé světové války na Filipínách. Romualdo (Arnold Reyes) se snaží s rodinou přežít, jak se dá. Čas od času ho navštěvuje Antonio (Ronnie Lazaro), jenž kolaboruje s japonskými vojáky. V doprovodu dvou vojáků přiváží rodině jídlo a za to chce informaci, kam Romualdo ukrýl japonské zlato, co ukradl. Ten ale vše popírá. Pak přijde chvíle, kdy musí načas odjet, a tak nakáže své ženě a dětem, aby neopouštěly dům. Jeho žena Ligaya (Beauty Gonzalesová) po několika dnech onemocní a starší dcera Tala (Felicity Kyle Napuliová) se přes zákaz i s bratrem Bayaním (James Mavie Estrella) vydá do lesa, aby našla nějaké jídlo. O nemocnou matku se stará služka Amor (Angeli Bayaniová), která má ale postranní úmysly. V lese potká Tala vílu (Jasmine Curtis-Smithová) a ta jí nabídne, že matku uzdraví. Jenže nic není zadarmo a víly jsou

stvoření záludná. Tala souhlasí, čímž ale vystaví rodinu smrtelnému nebezpečí.

Když se Tala ptá, co budou dělat, pokud se otec nevrátí, matka jí odpoví: „Dokud máme doma světlo, nic se nestane nám ani tvému otci. V dobách velké temnoty potřebujeme jen trochu světla.“ V závěru pak Tala matku v duchu žádá: „Kéž jsi v této předlouhé noci mým světlem.“ Jako obranu proti temnotě zde nevidíme žádné pohanské rituály, postavy žádají o pomoc Pannu Marii. Oltář s její soškou má v domě čestné místo a hraje velmi důležitou úlohu. Oltář ovšem skrývá také nejedno tajemství. Temnou stranu, kromě války, zde představuje víla. Víly jsou problematické bytosti,

světoborný horor, ale nejen na filipínskou produkci jde o slušný počín. Přesto zaujme asi především okrajové publikum, žánrové příznivce a sběratele. Běžný divák by jistě uvítal více akce a možná i tajemna, které se vzhledem k motivu nadpřirozené bytosti nabízelo. Film se dostal i na několik festivalů včetně Sundance a Karlových Varů.

Hodnocení:*1/2**

Robert Kostěnc

Vzkříšení Spasitele

Neposkrvněná (Immaculate) – USA 2024, režie Michael Mohan

Horory z prostředí církve, respektive klášterů, nejsou nijak výjimečné, jelikož přímo nabízejí otázky ohledně Boha a Dávla. A nejinak tomu je ve filmu M. Mohana, kdy především hlavní postava, sestra Cecilia (Sydney Sweeneyová), začne od jisté chvíle pochybovat, zda skutečně napomáhá Božím dílu. Dábel totiž, jak je psáno i v Bibli, vstupuje na Zemi v podobě zářivého anděla. Samozřejmě pro trochu znalé to není žádná novinka, jelikož Lucifer (Dábel) byl nejkrásnějším z andělů, což mu i po jeho pádu z nebes jaksi zůstalo. Hlavní motiv je pak do určité míry z oblasti sci-fi a divák se ho dozví až směrem k závěru.

Cecilia přilétá do Itálie ze Spojených států na přímé pozvání otce Sala Tedeschiho (Álvaro Morte). Bere to jako boží prozřetelnost a poctu, že byla vybrána, aby se stala sestrou ve významném klášteře. To samozřejmě ještě netuší, že Boží cesty jsou nevyzpytatelné a že za jejím pozváním mohou stát úplně jiné síly. V klášteře se střetne s matkou představenou (Dora Romano), která neskrývá nadšení, když ji spatří. Bariéru však pro Cecilii představuje italština, a tak je odkázána jen na několik postav, co ovládají angličtinu. Mezi nimi je také sestra Isabella (Glulia Heathfield Di Renziová), která ji ale naopak nevidí ráda, protože v ní spatřuje konkurentku. To ještě Cecilia netuší, co ji ve skutečnosti čeká. Její nejbližší kamarádkou se stává prostořeká sestra Gwen (Benedetta Porcaroliová), která možná ví, možná jen tuší, že v klášteře se děje cosi temného. Zatím je Cecilia přesvědčená, že byla pozvána, protože Bůh ji kdysi zachránil

před utopením. Nejen ona považuje děsivou událost za Boží znamení. Dále je zde kardinál Franco Merola (Giorgio Colangeli), jemuž plně důvěřuje. A pak se stane zázrak! Cecilia otěhotní, což by asi nebylo nic divného, kdyby nešlo o neposkvrněné početí. Všichni jsou přesvědčeni, že Cecilia porodí nového Spasitele, který zachrání svět. Jen někteří vědí, jak to s oním početím bylo.

Mám pocit, že současný divák, zejména u nás, si ani nepřipouští, o jak kontroverzní téma jde. Před lety by takový snímek měl v kinech dozajista problémy, dnešní svět je ale poněkud jinde. Když otec Tedeschi říká, že bude vzkříšen Spasitel, pak jde o oxymóron. Spasitel byl přeci vzkříšen třetí den po svém ukřižování, a stal se tak nesmrtelným. Pakliže se církev modlí k Ježíši Kristu, nechápu dost dobře, koho by měla Cecilia porodit.

Druhého Krista? Jako že by byli pak dva? Logicky se tedy nabízí úvaha, že za vším stojí Ďábel. Jenže zde to není tak jednoduché, když se dozvíme, jak se to s početím Cecilie ve skutečnosti má. Na druhou stranu to vypadá, jako by kardinálovi i ostatním byl dosavadní Kristus málo. Nevzpomínám si, že bych viděl podobný film, jenž by takto kontroverzně řešil existenci Ježíše Krista. Dokonce mám pocit, že Poslední pokušení Krista (1988) je proti tomu slabý čaj. Snímek má dvě linie. V té první sledujeme každodenní práci a život v klášteře, v té druhé vidíme cestu Cecilie za poznáním. A pokud je to Bůh, kdo nám klade překážky do cesty, pak ty vybrané pro Cecilii jsou obzvláště těžké. Když Cecilie vysloví své pochybnosti o zázraku, jenž se jí stal, dostane odpověď: „Kdyby nešlo o Boží dílo, pak by Bůh jistě zasáhl.“ Zejména poslední čtvrtina se přehoupne do boje o život a promění se v poměrně krvavý horor. Kříž i růženec se ukážou být neobyčejně efektivními zbraněmi, u hřebů a kamene netřeba pochybovat. Nebezpečným je před smrtí rozdrásán obličej, neposlušným vyříznut jazyk a opečovávané ovečky je třeba ocejchovat křížem. Závěr je z větší části ponechán na divákově fantazii, což není vůbec špatný nápad. Jistě, leckdo by asi rád doslovnost, avšak tímto přeci jen jakési malé tajemství zůstává. Každopádně snímek je především temné drama mladé ženy, které má přesah do podobenství a nakonec i hororu. Šerosvitný vizuál se stíny a oranžovými světly svící je velmi působivý stejně jako hudba, co ho doprovází.

Sydney Sweeneyová se zhostila role dobře. Současně musím poznamenat, že v závěru svým ječákem dozajista trumfla i královnu vrískotu – Jamie Lee Curtisovou. Také Álvaro Morte předvedl obstojně proměnu z milého otce v psychopata. Za kamerou stál oceňovaný Elisha Christian, krásnou i atmosférickou hudbu složil Will Bates. Neposkvrněná tak trochu klame tělem, jelikož se zprvu tváří coby prvoplánový horor. Po druhém zhlédnutí ale musím říci, že ukrývá řadu znepokojivých otázek, z nichž se napoprvé většina schová za vcelku svižným dějem.

Hodnocení:****

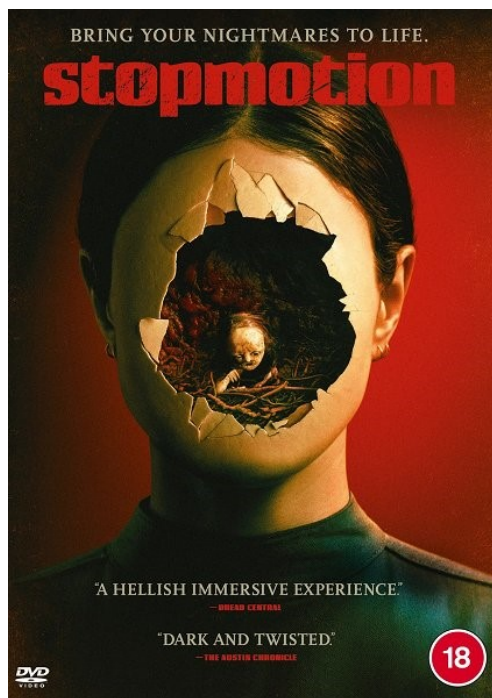
Robert Kostěnc

Za hranice šílenství Stopmotion – Velká Británie 2023, režie Robert Morgan

Animátor Robert Morgan proslul jako režisér krátkometrážních snímků, z nichž byly mnohé ověnčeny cenami – na příklad *The Separation* (2004) nebo *Bobby Yeah* (2011). Pracuje klasickou fázovou animací zvanou stop motion, při níž lze rozpohybovat v podstatě cokoliv. Na počátku jejího vzniku stál už Georges Méliés, kterému se při natáčení porouchala kamera. Film následně dotočil, a když ho vyvolal, zjistil, že natáčený autobus se proměnil v pohřební vůz v důsledku toho, jak se na krátko film zasekl. Mezi nejznámější světové animátory využívající tuto techniku patřil Raymond Harryhausen (*Souboj Titánů* 1981), u nás to byla a je řada filmařů – J. Trnka, K. Zeman, H. Týrlová nebo třeba J. Švankmajer. Jde o zdánlivě jednoduchou techniku, kdy je objekt upravován a snímán po okénkách postupně tak, aby po spuštění filmu nastal plynulý pohyb. Nevýhodou je velká časová náročnost, kdy takto dělané celovečerní snímky mohou vznikat několik let. Film nazvaný po této animační technice je Morganovou celovečerní prvotinou. To, co ale funguje u krátkometrážních snímků, nemusí zdaleka fungovat u dlouhých. A je pravda, že režisér natočil bizarní surrealistickou alegorii na hraně experimentu, která nejspíš neosloví mainstreamové diváky. A za sebe mohou říci, že po opakovaném zhlédnutí některé věci člověku teprve dojdou a že současně odhalí další symboly, co mu napoprvé zůstaly utajeny. Ač je film zdánlivým slepencem krátkých scén a obrazů, přeci jen disponuje nejednou dějovou linkou a v závěru jasnou výpovědí.

Ella Blakeová (Aisling Franciosi) pomáhá své matce Suzanne (Stella Gonetová) dokončit její poslední animovaný film. Matka, proslulá animátorka, má v rukou artritidu, a tak už nedokáže loutky rozpohybovat. Diriguje tedy Ellu, která později prohlásí, že matka je mozek a ona ruce, jak má správně animovat. Jen krátce se Ella vzbouří, že by ráda také přispěla svými nápady. Když je chce matka znát, Ella se zasekne a nedokáže nic říci. A pak matku skolí mrtvice. Ella je najednou volná, a zatímco matka leží v komatu v nemocnici, setrvačností pokračuje v jejím díle. Druhý zlom nastane v momentě, kdy se objeví malá holka (Caoilinn

Springallová), a začne jí našeptávat. Přesvědčí Ellu, aby začala vytvářet vlastní film, a radí jí, jaký příběh by měla zrealizovat. Ellin přítel Tom (Tom York) s nelibostí sleduje, jak se vrhá do práce, která ji doslova pohlcuje. Realita, sny a halucinace se pozvolna stírají a přestává být jasné, co je skutečnost. Snímek neodvratně spěje k děsivému konci. Samozřejmě z hlediska postav děsivého jak pro koho.

Film má dvě linie – animovaný příběh, kdy Ella přestala točit matčin příběh o kyklopech a nahradila ho svým o dívce, co se ztratí v lese a je pronásledována tajemným mužem – Popelákem, a reálný příběh sledující Ellu, Toma, jeho sestru Polly (Therica Wilson-Readová) a další postavy. Postupně se začnou obě linie stále víc a více proplétat. Některé věci či symboly dostávají pravý význam až s odstupem času. Na příklad pro modelování loutek používá Ella takzvaný mrtvolný vosk, co slouží k

úpravě mrtvol před jejich vystavením. Později se Ella sprchuje a najednou zjistí, že její noha má vrstvu z onoho vosku. Ještě dál pak má z vosku i obličej... A když jí matka v nemocnici v jedné ze snových sekvencí říká: „Pomotaly se ti provázky? Když za ně netahám já, musí někdo jiný. A když loutky dohrají, vrátí je do bedny.“, pak je souvislost s voskem jasná a zřetelná. Navíc ona dceru často nazývá loutkou, čímž definuje vztah mezi nimi. Poslední záběr snímku je tímto zřejmý a logický. Samotnou kapitolou je pak vztah mezi malou holkou a Ellou. Představuje dívčina Ellino druhé já? Ono rebelující a toužící dokázat všem, že se obejde bez matky – loutkovodičky? Přiklonil bych se spíše k této možnosti, než že by šlo o schizofrenii, byť odpověď nechává Morgan na divákovi. Hudebně nejintenzivnější je scéna z večírku, kdy divák neví, zda si Ella vzala drogu, či nikoliv. Dekadentní je tvoření loutek z mrtvého masa a nalézání krásy ve smrti. Závěr se zbarví krví a divák může opět hádat – co nalezne Ellen, když si otevře ránu v noze? Bude tam snad vodící šňůra? Nemluvě o tom, proč mrtvá liška, zmínka o Červené karkulce a Popelák? Náznaků a symbolů je hodně a Morgan diváka nešetří. I když pokud znáte některý z jeho krátkých snímků (za mě doporučuji třeba zmiňovaný Bobby Yeah), nebudete zdaleka překvapeni, ba možná si řeknete, že režisér se tentokrát přeci jen držel více při zemi. Za velmi dobrou kamerou stál Léo Hinstin, hudbu složila Lola de la Mata. Film získal zvláštní cenu poroty na vyhlášeném katalánském festivalu Sitges Film Festival. Jak už jsem uvedl, jde o snímek pro menšinové publikum, který nabídne výlet do fantastických světů, nočních mūr a snových krajin. A mám pocit, že je lepší ho vidět, než rozebírat, jelikož pak by se o něm mohla napsat celá kniha.

Hodnocení:****

Robert Kostěnc

Něco za něco

**Noční koupání (Night Swim) – USA / Velká Británie 2024, režie
Bryce McGuire**

Filmů s prokletými domy je poměrně dost, zato o bazénech se to říct nedá. V roce 2014 natočil B. McGuire stejnojmenný krátký film s jednou postavou, co se přibližně tři minuty koupe v nočním bazénu a pak přijde nepřiliš šokující pointa. Bohužel ani režisérova celovečerní prvotina není ničím překvapivým a nejspíš brzy zapadne. Přitom motiv by byl nosný a zpracování nabízelo tolik lákavých možností.

Rodina Wallerových hledá nové bydlení, protože otec Ray (Wyatt Russell) vážně onemocněl. Vynikajícímu hráči baseballu objevili zákeřné degenerativní onemocnění, a tak potřebuje odpočívat a současně mírněji zatěžovat tělo. Při hledání domu objeví jeden s velkým bazénem. Manželka Eve (Kerry Condonová) je svolná, syn Elliot (Gavin Warren) nadšený a jeho starší sestra Izzy (Amélie Hoeferie) smířená. I ta se ale velmi brzy nadchne pro úžasný bazén, který je pro Rayovu rekonvalescenci jako stvořený. A kupodivu Ray se postupně zázračně uzdravuje, nad čímž krouží hlavou i jeho ošetřující lékařka. Jenže nic se neděje náhodou, nic není zadarmo. Eve i děti začnou slyšet hlasy a občas zahlédnou podivné stíny. Když rodina uspořádá párty pro sousedy, dojde k děsivé události. Ray téměř utopí syna trenéra, protože se ho ve vodě zmocní podivné síly. A jakmile se rodina pokusí opustit dům, Ray se začne dusit a dostane křeče. Eve pochopí, že situace je vážná, a tak se začne zajímat o historii domu s tajemným bazénem. Ke své hrůze zjistí, že v minulosti zde zmizela celá řada lidí a že poslední nájemníci nechali 15 let bazén vypuštěný. A když Elliot slyší hlas dívky Rebeccy, nevěnuje tomu zprvu Eve pozornost. Jenže jak temných událostí přibývá, rozhodne se pátrat po příbuzných zmizelé dívky. To ji pak dovede k osobě, co jí sdělí strašlivé tajemství.

Voda je tajemná tekutina, co dává, ale i bere život. Dávni předci ji uctívali, ať už byla v podobě pramenů, řek, jezer či moří. Zdejší bazén je právě napájen přírodním pramenem, který byl kdysi uctíván. Jeho voda se stala zázračnou a magickou, ale něco si za to žádala. Zde je vidět naprosto nevyužitý potenciál, kdy se nabízel výrazný přesah do pagan hororu. Vše je ovšem řečeno divákovi během několika minut, a tak síla sdělení nemá ty správné grády. Pohled do minulosti s pohanským rituálem mohl pomoci v budování temné atmosféry. Vůbec co se týká napětí, tak to je velmi kolísavé a po většinu času se divák příliš bát nebude, což je u hororu zásadní nedostatek. Zpočátku je atmosféra budována pozvolna, navazuje na děsivou událost v prequelu snímku. Zatím nevíte, co za síly v bazénu číhá, a to vždy podněcuje fantazii. Ostatně momenty, kdy se jen plíží stíny, padají do vody mince či z odtokového kanálku stoupají cáry temné tekutiny, patří k těm nejlepším. Pak se ale objeví digitální bubák, co vypadá jako vyjevený sežehnutý zlobr, a je po napětí. Přitom řada filmů už

ukázala, jak pouhé náznaky dokážou vytvořit funkční horor (Vetřelec, Čelisti ad.) A když už, asi bych zůstal jen u těch několika lapených duší, co vypadaly jako z Karnevalu duší (1962), protože těm se trošku děsu, na rozdíl od bubáka, dařilo navodit. U hororů jsou dvě cesty – buď použijí gore, co slabší povahy dostatečně vyděsí, nebo se upnu na vykreslení mrazivé atmosféry (to je těžší). Samozřejmě je i možnost obě spojit, ovšem Noční koupání jakoby si vybralo cestu čtvrtou – bez gore a bez strašení. A laciné lekačky se nepočítají. Když se Elliot naklání k odtokovému kanálu, kde uvízla jeho hračka a cosi se skrývá ve stínu, čekal jsem, jakmile začal šmátrat rukou, že dojde na scénu (jednu z nejlepších) z Kingova To. Nedošlo. Nabízela se chapadla, voda se mohla barvit doruda a i ty podivné chuchvalce řas zůstaly trestuhodně nevyužity. Nemluvě o tom, že si bazén během párty říkal o masomlejn, ale budiž, tím by se snímek posunul jinam, navíc by se to dělo navzdory názvu během dne. Ale zase by si divák měl co pamatovat. Jak si s podobnou situací dokázaly lépe poradit filmy se žraloky nebo piraňami. A tady? Jeden téměř utopený kluk, co příliš strachu nenažene. Rovněž nedotažený byl zajímavý motiv s mincemi a jejich házením do vody, lehce vyšuměla i událost s kočkou. Po herecké stránce průměr, kdy postavy sympatiemi dvakrát nehýří, jelikož jsou pořád tak nějak zaražené. Wyatt Russell začne být zajímavý až v momentě, kdy se promění v šilence, byť na Jacka Torrance nemá. Kerry Condonová předvedla unylou postavu, co je po většinu času duchem mimo, byť pátrání po tajemství domu ji mělo dostatečně děsit a zneklidňovat. Za standardně solidní kamerou stál Charlie Sarroff, hudbu složil Mark Korven. Noční koupání je další tuctový horor, na který si za čas málokdo vzpomene. Škoda.

Hodnocení:1/5**

Robert Kostěnc

Smrt má osm nohou

Havěť (Vermine) – Francie 2023, režie Sébastien Vaniček

Pavouci jsou oblíbeným motivem ve strašidelných filmech a v mnohých, zejména gotických hororech, se setkáme když ne s nimi, tak alespoň s pavučinami. Někdy se jedná přímo o bizarní snímky, jakým je třeba italský Pavoučí labyrint (1988). A pak je zde řada filmů spadajících do sci-fi a podžánrů ekohoror či monsterhoror. Klasiku představuje obří Tarantule (1955), temné kouzlo má Království pavouků (1977) a jistý kult si vydobyla efektní Arachnofobie (1990). Z pozdějších snímků lze zmínit Pavoučí teror (2002) a Spiders (2013). Vedle toho jsou ještě levnější a ultralevné snímky, do nichž poskládali pavouky z laciných pixelů, avšak i ty si své diváctvo našly. Havěť se rozhodně řadí k té výrazně lepší produkci, ba dalo by se napsat k dosavadní nejlepší, byť nějaké ty nevysáté mouchy by se našly. Ve filmu vystupují podle všeho koutníci, jedovatí pavouci z Ameriky. Mezi nejznámější patří koutník jedovatý a koutník zavlečený (dříve zvaný houslista). Na rozdíl od filmu jde o samotáře, zato mají specifický jed, který způsobuje postupný rozpad tkáně a při zasažení jater smrt. Nejsou však agresivní a větší koutník zavlečený dorůstá maximálně 4 cm včetně nohou. Nepodařilo se mi identifikovat místo, kde jsou v úvodu chyceni, každopádně jinde než v Americe koutníci nežijí. Navíc v titulkové scéně je vidět i korálovka, která žije rovněž v Americe stejně jako leguán, jenž se v rychlých záběrech také objeví. Vlastní děj filmu se celý odehrává ve Francii, s největší pravděpodobností jde o pařížské panelové ghetto, kde žijí především přistěhovalci z Afriky a také Asie.

Téměř třicetiletý Kaleb (Théo Christine) žije se svojí sestrou Lilou (Sofia Lesaffre) v jednom z obřích panelových domů, kde se často scházejí lidé z okraje společnosti. On sám se pokouší rozjet soukromý obchod s botami, ale příliš se mu nedaří. Co se mu však daří, to jsou neustálé hádky se sestrou. Stýská se mu po matce, co nedávno zemřela, i po vztahu s nejlepším kamarádem, který skončil rozchodem. Jeho hlavním potěšením je malá zoo. Chová pralesničky, cvrčky, škorpióna a nejnověji si přinesl z obchodu, kde lze sehnat všechno, tajemného pavouka. Protože ho dá do

krabice s dírou, pavouk uteče a postupně svým potomstvem zaplaví doslova celý dům. Nastane pavoučí apokalypsa obřích rozměrů, kdy začnou lidé umírat. A zdá se, že policie vidí pomoc v tom, že dům uzavře a uvrhne do karantény. Všichni její obyvatelé jsou tak odsouzeni ke strašlivé smrti. Ovšem Kaleb si dobře uvědomuje, co způsobil, a tak se rozhodne svoji sestru, sousedy a kamarády zachránit stůj co stůj. To se ovšem snadno řekne, zvláště když šikovná policie nešťastnými výstřely přeruší dodávku elektřiny, tudíž dům se ponoří do tmy. A protože pavoukům vadí světlo, můžou se nyní nerušeně vydat na lov.

Přesah do fantastického žánru je značný, což je jenom dobře, jelikož jinak by šlo spíše o sociální drama cílicí na určitou společenskou skupinu, kde by pavouci byli jen vedlejším motivem. A tak pavouci začínají růst do

obřích rozměrů, zde to jeden z obyvatel zdůvodňuje darwinovskou teorií, podle níž se predátoři v případě ohrožení začnou zvětšovat, a lidé se mimo jiné stávají pavoučími inkubátory. To je sice logické, jelikož k čemu jinému by jim byli, ovšem raketový růst do fantastických rozměrů žádná vědecká teorie neobhájí. Pokud určité scény připomenou Arachnofobii – přivezení pavouka z exotické země, žena „spící“ v křesle u televize, které nejen z úst vyleze pavouk, či hnízdo největších exemplářů ve sklepení, pak jiné dají vzpomenout na film *Vetřelci*. Útočící pavouci rychlostí a rozměry připomenou *vetřelčí stadium*, jímž je *facehugger*, zrození pavouka ze psa je pak citací původní scény z filmu *Vetřelec 3*. *Boj s pavouky v garážích* je jen při troše fantazie bitvou s xenomorfy. Při otevření garáže jsem očekával záběr totožný s tím, který nabídne divákovi snímek *Království pavouků* (1977), jenž pro změnu volně cituje závěr filmu *Ptáci* (1963), filmaři se ale rozhodli jinak. Na druhou stranu horory nemusí vždy končit beznadějně. Po řemeslné stránce je film velice dobře natočený, snad jen roztřesená kamera zejména v poslední čtvrtině mohla být klidnější, protože k dynamice stačil rychlý střih. Kombinace živých pavouků s počítačovými a mechanickými se ukázala jako šťastná, speciální efekty tak vypadají věrohodně. Vhodně je též zvolená lokace, kdy obrovský panelák je stejným místem jako rozsáhlý gotický hrad s katakombami nebo *Nostromo* s rozlehlými chodbami. Postavy nejsou příliš sympatické, což na druhou stranu nevadí, když divák očekává, že jich většina zařve. Snižuje se tím ale napětí, pokud je vám jejich osud lhostejný. Tvůrci přesto věděli, jak diváky napnout, a v doprovodu temné hudby (kromě rapu) se jim to daří. A jak už to v hororech často bývá, zlo zde ve skutečnosti nepředstavují pavouci, nýbrž lidé. A nejzákeřnější se ukáže být policie. Každopádně především ti, co mají zemřít děsivou smrtí, zemřou. Za solidní kamerou stál *Alexandre Jarmin*, který doposud točil především krátké filmy a hudební videa, hudbu složil *Douglas Cavanna*. Havěť je žánrově podařený snímek, kterému by se ale měli vyhnout ti, co se bojí pavouků. Některé scény jsou v tomto směru velmi intenzivní.

Hodnocení:**1/2**

Robert Kostěnc

Vezmi kořen mandragory

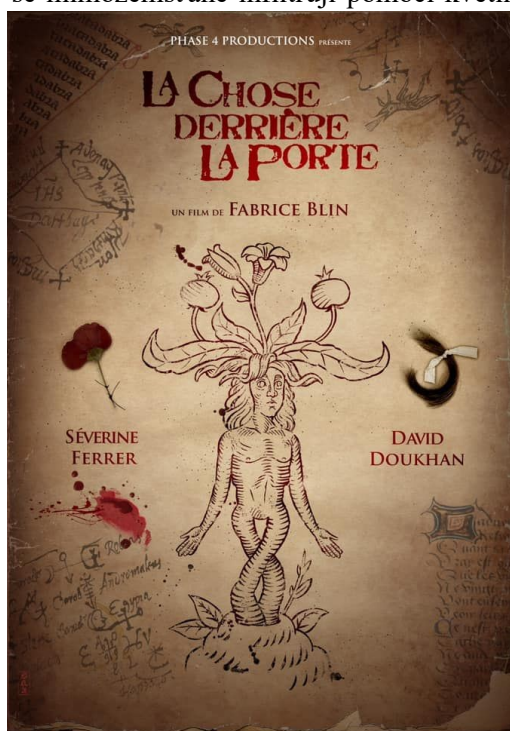
La Chose derrière la porte – Francie 2023, režie Fabrice Blin

Režisér F. Blin natočil v roce 2011 krátký film pod názvem Mandragore a nyní se k tajemné rostlině vrátil v celovečerním filmu. Mandragora lékařská (pokřín obecný) je jedovatá rostlina, která se ale používá také ve farmacii. Odpradávná lidi fascinovala, protože její kořen připomíná lidské tělo a často roste na nejneobvyklejších místech. Tradovalo se, že ji lze najít pod oběšenci na šibenících, a používala se kromě léčitelství v čarodějnictví a magii. Váže se k ní řada legend a je oblíbeným motivem ve fantastických příbězích.

Film začíná na Velikonoce ve Francii roku 1437. Kněz vede do lesa těhotnou ženu a s sebou nese tajemnou knihu. Dojde k tragédii a příběh se přesouvá do roku 1914. Adèle (Séverine Ferrerová) se loučí se svým milým Jeanem (David Doukhan), který narukuje do války. Nechce jej pustit, ale on jí slibuje, že se vrátí a budou mít spolu dítě, které se jim doposud počít nepodařilo. Následně se děj posune do roku 1918, kdy válka končí. Adèle čeká marně a nakonec dostane dopis s oznámením úmrtí. Prostřednictvím snů a vidin k ní Jean začne promlouvat a poradí jí, jak ho může získat zpět prostřednictvím tajemné knihy. Stačí jednoduchý rituál s použitím kořene mandragory, krve a jeho vlasů, které si uschovala. Jean se skutečně vrátí, avšak Adèle pozdě pochopí, že to není on a že uzavřela smlouvu s temnými silami, proti nimž se bude těžko bránit.

Snímek je jakýmsi podobenstvím o marné touze a neschopnosti smířit se s osudem, má přesah do pagan hororu a také rysy balady. Adèle je schopna udělat cokoli, aby Jeana získala zpět. Připomíná tak dívku ze Svatební košile od K. J. Erbena, která neváhala zneužít víru k opětovnému získání milého. Po vroucích modlitbách se nad ní Panna Maria smilovala, i tak se ale hrůzná noc stala pro dívku trestem možná horším, než by byla smrt. Adèle jde ale ještě dál. Uzavírá smlouvu s temnými silami lesa a současně zavrhne víru. Když jde pro oblečení navrátilivšímu se Jeanovi, sundá ze zdi kříž s Ježíšem a uloží ho do stolu. Její osud je tak zpečetěn. Kromě toho se ale dostane do konfliktu s nepřátelským vojákem, v poslední chvíli naštěstí zasáhne Jean. Jenže Adèle začíná chápat, že její milý se nevrátil, a proto se

rozhodne temným silám postavit. Spálení Jeanova těla a magické knihy by mohlo fungovat, kdyby ovšem neučinila onu prokletou smlouvu. Když přijde do jiného stavu, zdá se, že buď rezignovala, nebo se smířila s osudem. Její spojení s přírodou se prohloubí a část domu se začne proměňovat v les. Jean byl plodem mandragory, a proto potřeboval déšť. Místo krve měl rostlinnou šťávu a v té chvíli si Adèle plně uvědomila, čím ve skutečnosti je. Zde se vybaví jistá podobnost s filmem *Invaze zlodějů těl* (1978), kdy se mimozemšťané infiltrují pomocí květin a v kokonech

vytvářejí lidské duplikáty. Pochmurnější snímek má světlé okamžiky po většinou ve vzpomínkách – krajina zalitá sluncem, symbolický záběr na odkvetlou pampelišku nebo vlnící se lán dozrávajícího obilí. Poetický obraz je ale nakonec narušen buď záběrem na brutální smrt nebo ve scéně, kdy Adèle pracuje na poli, vidíme v dálce kouřové sloupce jako důsledek

války. Po většinu času se ve filmu příliš nemluví, a tak sledujeme volně plynoucí sled záběrů, kdy při svitu lampy či svíce předkládá kamera až barokní šerosvitné obrazy. Linii základního příběhu Adèle naruší kromě Jeana nakrátko pouze tři postavy. Nepřátelský voják přináší hrozbu, francouzští vojáci naopak útěchu a bezpečí, které už však Adèle nepotřebuje. V závěru se s ní stane to, co divák nevidí, nýbrž jen tuší v úvodu filmu. Leckterý divák si jistě vzpomene na *Vetřelce*, kde však tím, kdo dává nový život, může být kdokoliv. Zde je to žena – matka. Závěr zůstává v symbolické rovině, a tak si jej může divák vyložit různě. I přes pomalejší tempo, vyjma několika scén, nepostrádá film napětí, tíseň a tajuplnou atmosféru. Zdařilé jsou i speciální efekty, dojde i na nějaké gore, a za pochvalu stojí především masky.

Séverine Ferrerová táhne téměř celý film a většinu emocí musí vyjádřit mimikou a gesty, což se jí daří. Navíc je sympatická, a tak s ní může divák lépe soucítit a snažit se pochopit její konání. David Doukhan to měl poměrně jednodušší, jelikož po většinu času hraje prkennou bytost, co ze všeho nejvíce jen zírá. Za vizuálně příjemnou kamerou stál Davy Bauret, hudbu, co navozuje pochmurnou až mrazivou atmosféru, složil Raphael Gesqua, jenž se na horory specializuje. Na rovinu je však třeba říci, že se nejedná o jednoduchý snímek, a tak ho lze doporučit především menšinovému publiku. Ne že by šlo přímo o artový film, ale rozhodně není určen mainstreamovému divákovi. Kdo má ovšem rád tajemné příběhy vyprávěné obrazem, u nichž je třeba zapojit vlastní fantazii, mohl by být spokojen. Popravdě podobných snímků v poslední době moc nevzniká, protože diváci si žádají hlavně přímočarost.

Hodnocení:****

Robert Kostěnc

Knihy – květen 2024

JAK SE STÁT BOHEM

Co je potřeba k tomu, abyste se stali bohem? Ne, nerouhám se. Proto také píšu bůh s malým „b“. Podle knihy Aleše Černého Na hraně apokalypsy je k tomu nutné skamarádit se s mimozemskou umělou inteligencí, bojovat s vlastní i mimozemskou rasou, potkat jinou mimozemskou rasu a nakonec obětovat sám sebe v záměrně řízené singularitě. Takže v podstatě brnkačka. Na zadní straně obálky je napsáno, že se jedná o sci-fi, space operu, humorný příběh a postapo. A rozhodně jsou všechny tyto subžánry v knize obsažené. Plus něco navíc. Každá ingredience má v ději své místo a rozsah a jako celek působí relativně vyrovnaně. S důrazem na slovo relativně. Hlavní postavou příběhu je vědec Tomáš Tuhý. Člověk geniální myslí, a pragmatik s realistickým pohledem na svět. Jako jeden z hlavních členů přísně tajného projektu má na starosti zkoumání mimozemského artefaktu a jeho možné propojení s pozemským počítačem. Jedná se o mimozemskou umělou inteligenci, nalezenou v havarované kosmické lodi. Práce se mu zčásti podaří. Vojáci, kteří celý projekt řídí, však nedbají jeho varování, že spojení je nestabilní a následky mohou být katastrofální, uspěchají spuštění a tím rozběhnou řetězec apokalyptických událostí. Nejprve se celá tajná podzemní laboratoř nečekaně přenesla do vesmíru. Poté, když k ní doletí s experimentální kosmickou loď v čele se znovu povolaným Tomášem Tuhým, dojde k propojení mimozemské inteligence s touto kosmickou lodí a k nečekanému setkání s mimozemskou rasou, hledající svoji dávno ztracenou umělou inteligenci. Následuje první vesmírná bitva, útěk pomocí mimoprostorového skoku, návrat na Zemi, věznění posádky, přemnožení mutantů pustošících naši planetu, útěk lidstva do vesmíru a ponechání Země, včetně posádky experimentální kosmické lodi, svému osudu. A protože na Zemi

zůstali jen ti, co chtěli a ti co neměli na vybranou, rozuměj vězni, stalo se z ní obrovské vězení, kde přežívají jen ti nejsilnější, nejmazanější a nejnemilosrdnější. Ale hlavně obávaní mutanti, lovcí zbytek lidstva. A i když to vypadá na konec příběhu, ještě nejsme ani v půlce. Aby děj mohl pokračovat, musí zákonitě přijít náhodné setkání, nečekaná záchrana, pomsta, genocida a závěrečný boj s očekávaně překvapujícím závěrem. K doplnění ještě dodám love story a sociální přesah ve smyslu důrazu na rodinu. A to by měl být v kupě obsah knihy Na hraně Apokalypsy. Jedná se velmi příjemnou a oddychovou četbu, u které se nebudete ani chvilku nudit. Aleš Černý se snažil vyvarovat zbytečných výplní v podobě hlubšího vhledu do jednotlivých postav, popis reálií exteriérů i interiérů omezil na nezbytné minimum a „sci“ (myšleno science) ve sci-fi využil pouze jako prostředek bez rozepisování podstaty jevů. Přesto působí příběh konzistentně a čtivě. S hlavní postavou Tomáše Tuhého procházíte proměnou z nerda, přes lovnou zvěř, až po spasitele zbytečku lidstva. A je vám jedno, že nevíte, zda-li se v mládí bál tmy, nebo jestli pochází z rozvrácené rodiny. Prostě se s ním vezete šílenou akční jízdou jako bezpečný pasažér a užíváte si téměř nepostřehnutelné kontury celého příběhu, jež vás míjí rychlostí rozjetého vlaku. Kniha tak působí jako komiks pouze převedený do slov. Dobře napsaný komiks, dobře převedený do slov. Nechybí sarkastické hlášky a květnatá přirovnání, ale jsou použita s citem a rozhodně nejsou nadužívána. I když je hlavním charakterovým rysem knihy nekončící akce a drsné prostředí vesmíru a apokalyptické Země, nepomáhá si autor zbytečnými vulgaritami, nebo nadužíváním explicitních scén, aby příběh působil drsně. Přesto zůstal prostor pro občasné morbidně humorné sekvence. Na Hraně Apokalypsy od Aleše Černého je knihou, která si našla svoji vlastní cestu v akčním žánru na české sci-fi scéně. Nesnaží se někoho napodobovat, nebo se vézt na vlně už zavedených

autorů. Děj se od počátku řítí šíleným tempem a to vydrží téměř až do konce. Ke konci je znát, že autorovi dochází dech a snaží se ukončit velmi dobře rozjetou jízdu, přesto nebudete mít pocit, že by to mělo skončit jinak, než jak to skončí.

(Aleš Černý: Na hraně apokalypsy. Obálka a vnitřní ilustrace Aleš Černý. Brno, CANC s. r. o. 2024. 438 s., cena 530,- Kč).

Hodnocení: *1/2**

Pavel Vinický

TEN NEJLEPŠÍ KUCHAR

Snad každý fan dobře ví, že kdykoli je u hororu uvedeno: „podle skutečné události“, musí brát podobné tvrzení s notnou rezervou. Obvykle je onou „skutečností“ např. město, kde propukla davová hysterie, nebo třeba dům, který už dlouho nenavštívil instalatér. Avšak sem tam si dá autor práci a skrze fantastický příběh vám přiblíží realitu do takových podrobností, že se ukáže být děsivější než vaše představivost.

A právě takový je i román Hlad Almy Atsu, vydaný v české verzi nakladatelstvím Fobos, který fabuluje o osudech tragicky proslulé Donnerovy výpravy.

Vozová karavana plná početných rodin i jednotlivců opustila pod vedením George Donnera roku 1846 město Independence v Missouri a zamířila do tehdy svobodných teritorií ve snaze dostat se do bohaté Kalifornie. Přestože členové výpravy nebyli zdaleka první, kdo se na podobnou náročnou cestu vydali, štěstí jim zrovna nepřálo. Namísto tzv. Oregonské stezky přes Skalisté hory se na doporučení jednoho z předchozích cestovatelů rozhodli si cestu zkrátit přechodem Velké solné pouště. A to byla chyba. Výpravu putování vyčerpalo, zpomalilo a donutilo přezimovat v pohoří Sierra

Nevada. Kruté počasí pak stálo mnoho členů výpravy život a někteří se z hladu údajně uchýlili ke kanibalismu.

V románu Almy Katsu sledujeme osudy několika historicky doložených postav, zejm. pak Charlese Stantona, přirozené autority a zároveň muže šíraného depresemi, a Donnerovy manželky Tamsen, lidem podezřelé kořenářky. Již cestou se kolem karavany dějí zvláštní věci. Objevují se tajemná znamení, domorodci provádějí podivné rituály, po přechozích poutnicích zbyly jen hrozivé vzkazy. Posléze je v lese nalezen mrtvý jeden z malých chlapců, kterého cosi zjevně rozsápalo. Jsou na vině zoufalí lidé? Nebo se tu děje něco jiného? Co vše je pravda na indiánských povídkách o tajemném démonu, ztělesněném hladu? Nebo za vše může dosud nepopsaný virus, který sem zavlekli zlatokopové? A jakou roli ve všem hrají čarodějně rituály paní Donnerové?

Katsu je výborná v čtivém podání historických událostí a zároveň ve stupňování děsu a napětí. Mnohem strašidelněji však působí její popis běžného života lidí 19. století kdesi na periferii tehdy probádaného světa. Nic tu není jisté, infrastruktura nefunguje, všude panuje divočina. Lidé opouštějí civilizaci, aby unikli starému světu a našli si nový život v idealizované zemi, kde se hodlají usadit. Avšak nemoci (ruku v ruce s mizernou lékařskou péčí), počasí a nástrahy divočiny neumožní dosáhnout vysněného eldoráda každému. V takovémto světě je snadné uvěřit leccemu, stejně jako se uchýlit k hrůzným věcem.

Achillovou patou románu jsou však paradoxně postavy. Zatímco v ryze smyšleném příběhu má autor nad osudy svých protagonistů plnou kontrolu a nabízí z jejich životů jen to, co uzná za vhodné, v historické fikci je třeba brát ohled na předchozí osudy jednotlivých aktérů, které jsou však poněkud složitější než u papírových postavíček. Proto se čtenář může při čtení Hladu mírně ztrácet ve

všech těch příbuzenských, mileneckých a jiných vztazích, jež patří k době.

Chválu si jistojistě zaslouží i bravurní český překlad. Nutno poznamenat, že plynulejší překladový text jsem již delší dobu nečetl. Žádné anglické kalky, žádné doslovné překlady frází, žádné nepochopení reálií či snaha převést idiomy takříkajíc „na domácí půdu“. Ne, kniha působí jazykově čistě, jako by byla psána původně česky – byť by místy snesla ještě jedno čtení okem jazykového redaktora.

Čekáte-li tradiční lovecraftovský či poeovský horor, nedočkáte se. Hlad není ani slasher ani žádná duchařina. Je to příběh skutečných, mnohdy zoufalých lidí v extrémní situaci. Survival horor jako vyšitý, navíc s přesahem do historie.

Tak tedy dobrou chuť.

**(Alma Katsu: Hlad. Přel. Dana Krejčová. Obálka: Stephen Brayda. Praha: Dobrovský – Fobos, 2024. 385 s., cena 399,- Kč.)
Hodnocení: ******

Jakub Marek

PLNÝ POHÁR POVĚSTÍ

Irský básník William Butler Yeats věděl, že víly a elfové mění velikost i vzhled podle toho, jak je kdo z nás dokáže vnímat. Jsou vrtošiví a zabývají se hodováním, bojováním, milováním a hraním té nejkrásnější hudby. Keltská mytologie a folklor ovšem neobnášejí pouze víly historky. Jsou neobyčejně pestré, fantaskní, překypují imaginací. Segmenty z nich – například postavu neobratné přadleny - najdeme v řadě evropských pohádek. Druhý svazek série Pověsti (první byl věnován severským vyprávěním) přináší šestnáct příběhů, které folkloristé zaznamenali na přelomu

devatenáctého a dvacátého století. Šest pochází z Irska, šest ze Skotska, tři z Bretaně a jeden z Walesu.

„Keltské pověsti“ jsou rozděleny do čtyř částí podle hlavního tématu: Šprýmaři, Moře, Úkoly, Romance. Adaptovala je Mirabelle Kornová pro mladší čtenáře, ovšem pobaví a zaujmou i dospělé (mimočodem, do nemalé části textů se přimotá alkohol, a také se dozvíte, co může ospravedlnit mužskou nevěru). Překypují vtípem a magií, v živé próze kouzlí zapomenuté říše, nadpřirozené bytosti a nestvůry. Vystupují v nich taškáři, čarodějnice, statečné dívky, chytrí a odvážní mládenci, moudré ženy, duchové, lidským rozumem obdařená zvířata i tulení lidé; nechybí chrabrý kovář a krutá královna. Líčí nebezpečné výpravy, lásky silnější než smrt, čarování, hon za poklady a štěstím, rituály, mazané plány, hádanky, zlobu i soucit.

Ani převyprávění a překlad nesetrou stopy původní lidové narace a její svěbytné poetiky. Pověsti byly vybrány tak, aby zachycovaly půvab folkloru, který je zrodil, a vytvářely barvitou, různorodou kolekci. Jedny působí tajuplně a mysticky, jiné jsou humorné, další přízračně strašidelné, nebo snové, rozmarné a dojemné, ale také absurdní, katastrofické a monstrózní. Odkrývají tradice a pozůstatky minulých životů, ale také věčná, nadčasová dilemata. Svádějí k tomu, abychom se z poslední stránky vydali dál k jiným vyprávěním, knihám a poznání, týkajícím se Keltů. Keltská kultura i dějiny se během posledních desetiletí proměnily v kultovní záležitost. Jenže Kelti nezmizeli, jejich potomci žijí v moderním světě a snaží se udržet vlastní jazyk a kulturní identitu. Pak pověsti představují víc než pohádkovou vyprávěnku...

Kouzlo „Keltských pověstí“ plnohodnotně doplňují a dotváří nádherné obrazy Kate Forresterové, britské výtvarnice, ilustrátorky a tvůrkyně typografických návrhů. Používá jednoduchý, ale výrazný styl a střídou, o to působivější paletu barev. Pro ilustrace zvolila

hlavní dějový motiv, iniciály příběhů a čísla stránek vytvořila podle středověkých irských vzorů.

Jestliže můžeme o některém svazku beletrie prohlásit, že se jedná o krásnou knihu, pak to plně platí pro sbírku příběhů z míst, kde dodnes zůstává keltský duch.

(Keltské pověsti. Překlad Richard Skolek. Obálka a ilustrace Kate Forresterová. Praha; Fobos, 2023. 160 s., cena 449,- Kč)

Hodnocení: ****

Františka Vrbenská

A ZASE TI UPÍŘI

Upírů už tu bylo mnoho. Dracula, Nosferatu, Richard Adolf, Cullenovi a mnoho dalších příkladů krvesajících příšerek jsou oblíbeným tématem autorů a autorek fantasy snad po celém světě. A k těm se nyní přidává i američanka Carissa Broadbent se svou knihou *Zmije a křídla noci*.

Hlavní hrdinkou knihy je Oraya. Lidská dívka, která byla zachráněna, adoptována a vychovávána upířím vládcem Vincentem. Jak je vám ale asi jasné, lidská dívka to v upířím teritoriu nebude mít úplně lehké. Neustále jí jde někdo po krku (a to doslova) a Oraya tak musí věnovat mnoho času tréninku boje. Což zdokonaluje také tím, že za zády svého otce chodí do města, kde ochraňuje lidské obyvatele a zabíjí krvežíznivé upíry, kteří se je snaží zabít. Ona i Vincent si uvědomují, v jaké nebezpečí se Oraya každý den nachází, proto se rozhodnou, že se musí účastnit Kejari - turnaje na počest bohyně smrti. Pokud v něm Oraya zvítězí, může si totiž přát cokoliv a bohyně jí to vyplní. Vyhrát ale nebude tak jednoduché, na tento turnaj se sjíždí mnoho upírů a ona, člověk, je tak ve velké nevýhodě. Naštěstí pro ní se do turnaje přihlásí i Raihn, nebezpečný upír s

velkou mocí, který jí pronásleduje na každém kroku a usmyslí si, že právě ona je dokonalou dočasnou spojenkyní.

Clarissa Broadbent přišla s opravdu velmi zajímavým novým světem. Vše je temné, nebezpečné a velmi napínavé. Navíc postavy a vztahy mezi nimi jsou velmi dobře napsané. Když ponecháme stranou uvěřitelné chemii mezi Orayou a Raihnem, která je všem od začátku jasná, nejvíce na knize oceňuji vztah hlavní hrdinky a jejího adoptivního otce. Scény, kdy byli oba spolu jsem milovala a vždy jsem se těšila na to, až se ti dva znovu setkají. Přijde mi, že autorka opravdu skvěle popisuje složitost vztahu otce a dcery a že do toho dokáže vložit nejen určitou trapnost a určité napětí, ale i lásku, která nemusí být vyřčena nahlas. Pro mě rozhodně právě tyto postavy a jejich dynamika byla hlavním kladem knihy, i přesto, že i děj byl velmi dobře propracovaný. Bylo zde napětí, neustálý strach o život snad všech postav a vůbec se nedivím, že je Zmije a křídla noci připodobněná k Hunger Games. Stejně jako tam si totiž nemůžete být jistý ničím a autorka se opravdu nebojí zabíjení postav, popisů brutality a v pozadí toho všeho taky popisu začínající lásky.

Carissa se však nevyhýbá ani mnohem temnějším tématům, proto velmi oceňuji trigger warnings, které píše hned na začátku a které pro nějaké čtenáře a čtenářky mohou být velmi problematické. Kdybych měla něco vytknout, je to možná jen delší začátek, kdy vyznat se ve všech jménech, rodech a tom, jak celý svět funguje, nějaký čas zabralo. Myslím si ale, že to je úděl prvních dílů, protože ano, opět se jedná o začátek série, kdy na konci knihy musíte počítat s otravným cliffhangerem. V neposlední řadě také velmi kladně hodnotím rozhodnutí nakladatelství zmínit překladatelku knihy na obálce. Alžběta Kalinová, která celé dílo přeložila, je přeci jen autorkou českého textu stejně jako je Carissa Broadbent autorkou toho anglického a rozhodně si zaslouží být na obálce stejně jako ona.

(Carissa Broadbent Zmije a křídla noci. Přel. Alžběta Kalinová.
Praha, CooBoo, 2024. 528 s., cena 499,- Kč)

Hodnocení: ****

Karolína Vinická

KONEČNĚ SPRÁVNÁ ROMANTIKA!

Ano, útlá antalogie Na neVěčné časy brněnského nakladatelství Canc je konečně něčím doopravdy romantickým, ačkoliv podle standardních pravidel zmíněného žánru to vlastně žádná romantika není! Útlé dívky v ní neúpí ve spárech historicky okostýmovaných padouchů a nečekají na záchranu od spanilých rytířů, kovbojů či ušlechtilých milionářů, zobrazených na obálce s do pasu svlečenými svalnatými těly. Sbirka naopak obsahuje množství nevšedních nápadů, jež se stěží vejdu do jakékoliv žánrové kategorie a ve kterých se mísí fantazie se skutečností, bláznivě s fádním, oslnivě s děsivým. Označení magický realismus je aspoň pro některé příběhy trefné, byť možná trochu v jiné podobě, než na jakou jsou Marquesem a Borgesem vychovaní znalci žánru zvyklí. Podobně trefné trefné, byť vágnější označení by mohlo znít „volné fantastika.“ A romantickou dělají sbírku převažující témata, a také důraz na emoce a atmosféru.

Antalogii tvoří osm povídek od osmi prakticky neznámých autorek, věnovaných „druhým šancím, hledání pravé lásky, spřízněných duší a síly začít znovu.“ Potěšitelné je, že až se nejedná o zavedené spisovatelky, všechny příběhy jsou napsány čtivě, s vysokou vypravěčskou i řemeslnou úrovní. Zde je třeba před autorkami i redaktory Cancu smeknout. Ještě potěšitelnější je, že se autorky nejen nebojí hledání originality, ale dokážou ji také naplnit chytrými a smyslupnými nápady a dovést je k nečekaným pointám. Již dlouho jsem nečetl příběhy, které by mě tak nadchly svou původností.

Posud'te sami. Již v prvním příběhu Největší talent Štěpánky Horákové se setkáme se světem, ve kterém sňatkem přebíráte největší nadání své vyvolené. Co když ale této skutečnosti své hledání podřídíte, a pak u pravou nemůžete najít?

Přesně ten problém řeší povídkový hlavní hrdina – aniž by příliš přemýšlel nad tím, vlastně předává on. Stačilo jen trochu pozměnit zákonitosti našeho světa a metafora krize mnoha dnešních vztahů je na světě. A co když žijeme ve světě, kde jsou na Valentýna trestáni ti, kteří milovat neumí? Co to říká o nás a o temných stránkách naší povahy? Nad tím přemýšlí Marie Domská v povídce Kdo neumí milovat.

Polibek smrti Leandry Sold zase vytváří situaci, kdy neschopnost unést smrt milovaného člověka zabraňuje jeho duši odejít a najít klid. Silná povídka s tematikou smrti a (ne)schopnosti vyrovnat se se ztrátou blízkého. Obyčejné setkání květináře a majitelky grafitti obchodu se přidáním magického prvku nečekaně a originálně rozvine ve čtivém příběhu Rosany Zvelebilové Maso a květina.

A co teprve vánočně temná a smutná povídka o osamělosti a hledání spřízněné duše, smutnější o to víc, když žijete ve světě, kde můžete hlas svého duchovního dvojčete přímo slyšet? Svě o tom vědí hrdinky povídky Tvůj hlas Rini Vevesi. I ostatní povídky mají originální nápady a chytlavou atmosféru, byť nejsoutak dokonale dotaženy k pointam jako konkrétně jmenované. Ale za přečtení jistě stojí.

Na neVěčné časy je další z odlišných, zvláštních, „divných“ a krásných knížek, kterými Canc, nakladatelství na odlišnou, zvláštní, „divnou“ literaturu specializované, obohatilo naši čtenářskou obec. A zdá se, že si proto vytváří i vlastní komunitu zajímavých a originálních autorů, a především autorek. Máme se rozhodně na co těšit.

(Na neVěčné časy. Obálka Zuzana Válková. Ilustrace Jana Kvičerová. Praha Nakladatelství Canc. 156 s., cena 390,- Kč)
Hodnocení: ****

Filip Pivoňka

ŘEČ PTÁKŮ

Lidé jsou mnohdy velmi krutí a to i ke svým blízkým. Ale může být tomu jinak? Co když existuje další svět, který je s naším propojený. Ale i tam jsou lidé krutí. Ale tak nějak jinak. I ptáci tam zpívají odlišně.

Hlavním hrdinou románu je chlapec Abel, který si nese cejch něčeho temného. Matka se sice o něj stará, ale jako by se ho bála a hleděla na něj jako...kdyby byl snad cizí. Má dojem, že jí byl vyměněn, když byl ještě miminko. V tom ji podporuje i její sestra.

Abel je ale hodný kluk. Možná až moc a proto je obětí šikany. Radost mu dělají procházky v lese. V lese potká i o něco starší dívku Taniu, která má své vlastní trápení a i když to zprvu nevypadá, s Abelem se stanou nerozlučnou dvojkou. Jenže v lese něco je. Průchod do jiného světa, který stráží druidové. Ti ale neuhlídají vše, a občas z druhého světa cosi proklouzne do našeho.

Řeč ptáků je netradiční kniha, u které není ani její žánrové začazení jednoznačné. Temné fantasy? Hororová pohádka? Psychologický horor? Od všeho něco, přičemž výsledek je vysoce atmosférické dílo, které vás možná upoutá nejprve svou jinakostí. Nejprve román přijde s velmi znepokojivou hororovou scénou, aby posléze vyprávěl psychologické drama o dospívání kluka, který hledá své místo na slunci. Ale i v těchto pasážích je cosi znepokojivého. Fantastika promluví, když Abel objeví cestu do druhého světa. V druhé polovině knihy je větší prostor pro hororové prvky, ale také dávku

psychedelie. Někdy to není lehké čtivo a vyžaduje větší soustředění a trpělivost.

Abel je sice hlavním hrdinou, ale děj se s průběhem knihy stále častěji věnuje i Tanie, jejíž dějová linka je velmi emotivní a skvěle napsaná. Abel je samotář, jehož vlastní matka považuje za zlého, Tania lidi, především dospělé, nesnáší a samotu vyhledává, přičemž její otčím je vůči ní násilný. Jejich cesty se neustále prolínají.

Řeč ptáků postupně houstne a zamotává děj i scénami z druhého světa a pocit znepokojení se dostavuje ve větší míře. Není to příběh, u kterého byste trnuli strachy, ale jeho atmosféra je značně působivá. Styl jakým je kniha psána, ale patrně nesedne každému, což se říká skoro u každé knihy, ale zde to bude platit nejspíš výrazněji. Slabinou je právě zapojení další dějové linky ze světa za průchodem. Působí totiž tak trochu navíc (i když samozřejmě má své opodstatnění) a jako čtenáře vás budou zajímat Abel a Tania. Další mírné negativum (nebo postěžování recenzenta) je samotný závěr. Autor překvapil a napsal závěr, který je nečekaný. Nemohu říci víc, kvůli spoileru, ale přinejmenším jedna dějová linka skončila neuspokojivě. Na druhou stranu to jen podtrhuje osobitost a neuchopitelnost celého románu. Zde si zkrátka nemůžete být ničím jistí.

Víctor Sellés je mladý španělský autor, který vystudoval historii, pracoval například jako paleontolog nebo profesor tvůrčího psaní, ale samozřejmě se věnuje také psaní. Za své povídky získal několik španělských i mezinárodních cen. Jeho prvním románem se stal počin Řeč ptáků. Sellés se ve svých příbězích prezentuje svébytným propojením žánrů jako je horor, fantasy nebo někdy i sci-fi.

Řeč ptáků je nevšední kniha. Svou atmosférou, pojetím hororu a prvků temnější fantasy nebo samotným stylem vyprávění. Jedná se o smutný román s hlavními hrdiny, kterým budete fandit, ale také je budete litovat. Kniha má však i svá hluchá místa nebo dějové linky,

které se zajímavostí nemohou měřit těm hlavním s Abelem či Taniou. Celkově však nelze román nepochválit. Pokud hledáte něco temného, ale s duší, pak by se vám Řeč ptáků mohla líbit.

(Vítor Sellés: Řeč ptáků Obálka: Michal Březina. Golden Dog 2024. 308 s., cena 399,- Kč)

Hodnocení: ****

Tomas Marton

SMRTÍČÍ DĚDICTVÍ

Rodina Havranových sice nepatří mezi zbohatlickou honoraci, ale letitá práce ve starožitnictví přinesla Izajáši Havranovi maličký zámeček Rabenštejn v odlehlých zákoutích Krkonošských hor. Hodnota podobného majetku už se počítá, obzvláště když dojde na dědictví. Protože nikdo nežije věčně, třebaže u patriarchy Izajáše to dlouho vypadalo, že konkrétně on možná překoná příslovečného Metuzaléma.

Na jeho pohřeb zavítá do rodinného sídla celý klan Havranových, především z toho důvodu, že to doslovně požaduje závěť. V očekávání možných výdělků, spadlých z nebes, se tak schází přímí i vzdálení příbuzní, jež spolu často celé roky nemluvili. A z dobrého důvodu. Protože jestli je rodina Havranových něčím pověstná, jsou to hádky, nevraživost a sem tam nějaký ten svár.

Teď se však situace změnila. Rabštejn obestoupil smutek, pročež k umíření starých křivd snad ani nemůže být příhodnější konstelace. Ovšem už první setkání při rodinné večeři dá všem přítomným jasně na srozuměnou, že staré rozhádané psy novým způsobům nenaučíš. Dokonce samotné počasí jako by nahrávalo pochmurné náladě, když rozpoutá venku sněhovou bouři nevídaných rozměrů.

Takže to máme odlehlé sídlo, uzavřenou společnost a nemožnost spojit se s okolním světem. Další vývoj už musí být jasný každému

milovníku dobrého hororu. První vražda na sebe nenechá dlouho čekat, stejně jako nemilé překvapení, že ze slibovaného dědictví vůbec nic nebude. Po chodbách Rabštejnu se totiž pohybuje prastaré zlo, které má s rodovou linií Havranů nevyřízené účty, jež hodlá splatit do poslední kapky krve...

Martin Paytok strávil řadu let psaním o počítačových hrách a filmech pro inGamer.cz, web časopisu XB-1 i magazín SCORE. Knižně debutoval čtenáři vřele přijatým románem Prokletí pro všechny (Epocha 2021), ovšem povídek má na kontě mnohem víc, ať už jde o antologie Kladio na čaroděje: O krok před peklem, Bůh Černého lesa: Povídky o bestiích, Krásky a vetřelci: Pulp Stories, Lovci monster: Fantom nebo Krev, monstra a cukroví, popřípadě v časopise Pevnost.

Novinkou Láska, smrt a všechno zlý vzdává autor hold svých provinilým slastem, tedy vřelému vztahu k pokleslým žánrům, jimiž horor a detektivka pro literární kritiky pár desítek let byly. Přitom kombinace hrůzostrašného vyprávění s kriminálním vyšetřováním k sobě patří stejně přirozeně jako měsíc k hvězdné obloze.

Ostatně, motiv starého sídla přímo vybízí k strašidelným momentům, a povaha lidské mysli je pokusit se vše nadpřirozené vysvětlit za pomoci chladné logické mysli. Jenže ne vždy se dá bojovat s větrnými mlýny, zejména když mají obzvláště dlouhé špičáky a neutuchající touhu po lidské krvi. Boj o život za pomoci starých dobrých technik, jakými jsou svěcená voda, kolíky z jasanového dřeva a nějaké to stříbro, se pak může zdát tou úplně nerozumnější cestou přežití.

Tradiční hororová zápletka je pak okořeněna o jinou, neméně tradiční linii, tentokrát z detektivního ranku. Jakmile máte skupinu lidí odříznutou od vnějšího světa a začnou jeden po druhém ubývat, nemusíte dlouho přemýšlet, odkud přinesla literární múza inspiraci. A jestli neznáte Deset malých černoušek Agathy Christie, měli byste

to co nejdříve napravit.

Atmosféru, kulisy i zápletku tedy Martin Paytok zvládl na jedničku, především proto, že se drží osvědčených motivů. Jediné, v čem naopak škobrtá, jsou postavy, jejichž úloha v příběhu je bezděčně nucená, lépe řečeno, řevnivost protagonistů a jejich rozdílné povahy působí chvílemi až násilně. Ano jsou pitoreskní a díky tomu snadno zapamatovatelní, nemluvě o zábavnosti vyplývající z jejich atypických povah, naneštěstí ze stejného důvodu paradoxně nepůsobí jako jedna rodina.

Sám za sebe pak autorovi vyčítám nevyužití potenciálu klasického hororového námětu, který si zasloužil pečlivější zpracování – buď s novými nápady, nebo naopak v tradičnějším duchu. Ale ne zůstat mezi obojím a nepřiklonit se v důsledku ani k jednomu.

Nic to ovšem nemění na bezprostředním nadšení z vizuální podoby knihy, která dokonalým způsobem kopíruje strhující obsah. Ilustrace Lubomíra Kupčika i technické zpracování dělají z hororové detektivky *Láska, smrt a všechno zlé* lahodný knihovnický klenot, k němuž se, jak věřím, budete s nadšením opakovaně vracet.

(Martin Paytok: *Láska, smrt a všechno zlé*. Obálka a ilustrace Lubomír Kupčík. Mystery Press 2024. 376 s., cena 499,- Kč)

Hodnocení: ****

Wojta Běhounek

VÝMĚNA

Je dobré si některé věci připomínat. I když zrovna nejsou příjemné a časově pro nás už ve vzdálené minulosti. Jenže ty špatné věci z minulosti nám mohou předat cenná svědectví o nás lidech. Zvlášť když i v hrozných podmínkách koncentračních táborů druhé světové války existovalo hrdinství. A vzdát hold odvaze lidí v těchto časech se snaží i tato kniha.

„Výměna“ je krátká kniha složená z krátkých povídek, které ale na sebe navazují nebo reagují. Autor zde míchá historii se science fiction. Na jedné straně probíhá hrůzná éra lidstva v období 2.světové války, zatímco na druhé jsme v nedaleké budoucnosti a umělá inteligence přebírá opratě nad osudem Země. Vznikne plán na zachování lidstva. Ten spočívá v záchraně chlapce, který ale žije v minulosti a jeho život má skončit ve vyhlazovacím táboře. Riskantní plán je založen na tom, že před smrtí v plynové komoře ho má zachránit výměna...za jiného chlapce. Pokud zázračný chlapec (který možná nepochází ani ze Země) přežije, může v budoucnu pomoci lidstvo evakuovat na jinou planetu.

To je vcelku rozsáhlé představení příběhu, ale také v podstatě to, o co jde (a je rovnou už uvedeno v anotaci knihy). Vyprávění je rozdělené na kapitoly odehrávající se v budoucnosti (2029,2030) a ty, které vyprávějí osudy chlapců v Terezínském ghettu a později i ve vyhlazovacím táboře Osvětim. V budoucnosti jde o to najít staré dopisy, a když jsou nalezeny, přichází na řadu vždy pasáž z minulosti. A právě tyto kapitoly jsou ty zajímavější. Život chlapců v ghettu nechá na vás dýchnout onu nepřijemnou atmosféru té doby. Ani netušili, jaké nebezpečí na ně čeká a řešily tak i klasické klukovské problémy i konflikty.

„Výměna“ má ušlechtilý nápad a samotné téma či nápad zaslouží uznání a velkou pochvalu. Bohužel má také kniha věci, které ale na velkou pochvalu nejsou. Hlavní výtkou je samotný styl psaní autora. To samozřejmě záleží vždy na každém čtenáři, jak mu daný spisovatel sedne, ale zde jsem nebyl vtáhnut do děje a ani vlastně dojat, i když bych měl být. Možná za to může střídání obou období a také fakt, že vlastně spousta z příběhu už víte na začátku a téměř nic vás nepřekvapí (ačkoliv závěr své sílo a překvapení má). Ale jde především o styl autora, který je dle mého příliš strnulý, nepůsobí lehce nebo přirozeně.

Autor Alisek (Aleš Liber), pro něhož je „Výměna“ knižním debutem, působí rovněž v oblasti vývoje IT technologií, což nejspíš ovlivnilo i jeho knihu, protože velkou roli tu má téma umělé inteligence.

Kniha je ilustrována AI (DALL-E), což je informace a také skutečnost, že to dobře koresponduje s příběhem. Bohužel ilustrace nejsou příliš povedené, respektive bych je nepochválil, ani kdyby je namaloval reálný ilustrátor. Je snaha, aby obrázky vypadaly jako malby temperama. Abych jim úplně nekřivdil, naleznete tu dvě tři ilustrace, které jsou opravdu působivé (například ta na zadní straně desek knihy je moc pěkná). Netradičním krokem je potom recenze za koncem příběhu. Ano, autor sem vložil dokonce recenzi na svou knihu, kterou měla napsat právě umělá inteligence. Netuším, zda je tomu opravdu tak nebo se jedná o povedený autorův vtípek, ale daná „recenze“ je dosti negativní. Cením autorovu odvahu ji sem dát. Nejdojemnější částí „Výměny“ je vlastně epilog a také autentická báseň čtrnáctiletého chlapce, který zahynul ve vyhlazovacím táboře. Něco takového člověka donutí hodně přemýšlet o životě a jeho křehkosti.

„Výměna“ je zajímavá kniha a prolnutí historie a sci-fi zde funguje velmi dobře. Střídání krátkých kapitol a styl psaní, který příliš neumožní čtenáři se do příběhu pořádně dostat, ale knihu brzdí. Je škoda, že některé motivy nebyly více rozvedeny. Kniha by si zasloužila být delší a příběh propracovanější. Přesto se jedná netradiční a pochvaly hodné dílo.

(Alisek (Aleš Liber): Výměna. Obálka: DALL-E. Pointa 2024. 128 s., cena 299,- Kč)

Hodnocení: ***

Tomas Marton

PŘÍBĚH Z KONCE SVĚTA

Přenesme se nyní do severní Anglie. Obklopeno yorkshirskými vřesovišti, pastvinami s pasoucími se ovci a skalami připomínajícími zuby obrů leží městečko Stargrave. S Leedsem ho propojuje železniční trať a klikatá silnice. Je zde také podivný les, do kterého se nikomu moc nechce.

Na okraji toho lesa stojí starý dům. Ben Sterling zde prožil s rodiči část svého dětství. Vzpomíná na svého podivínského dědu, který ho občas lákal do onoho prazvláštního lesa za domem. Děda mu také vyprávěl o svém otci, Edwardu Sterlingovi. Edward zde kdysi tenhle divný les zasadil a sepsal jakousi knihu legend, obestírajících toto místo.

Děda jednoho dne za dost zvláštních okolností zemřel. A aby toho neštěstí nebylo málo, zahynuli zanedlouho od této události i Benovi rodiče. O Bena se potom starala jeho tetička, žijící daleko od Stargrave. Ta začala starý dům u lesa pronajímat.

O mnoho let později má již Ben rodinu. Dvě malé děti, syna a dceru. Píše knihy a jeho žena je doplňuje obrázky. Obliba Benových knih začíná stoupat. Další jeho dílo má být zásadním zlomem v jeho spisovatelské dráze. Možná dokonce zlomem v celém životě rodiny, protože tyto knihy vznikají v symbióze obou manželů. Text je v těchto knihách stejně důležitý jako ilustrace.

Teta umírá a při dědickém řízení Ben zjišťuje, že jeho rodný dům, vzpomínka na dětství, je volný. Po návštěvě Stargrave jsou všichni rozhodnuti se sem nastěhovat.

A v Benovi se probouzí cosi, co celá léta čekalo, až tomu otevře dveře.

Ramsey Campbell přichází s románem, který reaguje na hororové příběhy z časů, kdy horory vznikaly. Odvolává se například na dílo Arthura Machena a H. P. Lovecrafta. Přiznává také inspiraci „Osvícením“ Stephena Kinga, ale k prvním dvěma autorům má Půlnoční slunce blíže.

Z děl „starých mistrů“ jako by si autor vypůjčil to, co spouště moderních tvůrců hororu v dnešní době uniká: Mystiku a iracionalitu. Jinými slovy, nejvíce nás děsí to, co nechápeme. V této souvislosti má román hodně společného s Machenovou novelou „Bílí lidé“, v jiném překladu „Bílý lid“. Popisuje kouzlo místa a poodhaluje roušku, za kterou se skrývá svět zcela jiný a zcela nepochopitelný. Tento svět existuje v naší bezprostřední blízkosti, ale našemu chápání se vymyká.

K Machenovu stylu bych přirovnal i způsob vyprávění, který může působit na dnešní dobu rozvláčně. Většinu prostoru románu pokrývá popis života rodiny Sterlingových. A do tohoto života postupně vstupuje již zmíněná iracionalita a podivnost, která se snad ani nesnaží nikoho zničit nebo zabít, jen je prostě postavena na zcela jiných nepochopitelných prioritách.

Vše plyne pomalým tempem, nevyskakují zde žádná příšerná monstra, nevalí se potoky krve. Vše je tiché, smírlivé, mystické a mrazivé.

Text se čte poměrně těžko. Nejsem s jistý, jestli je to autorovým stylem vyprávění (používá dlouhé košaté věty), nebo překladem.

(Ramsey Campbell: Půlnoční slunce. Obálka: Michal Březina. Přel. Martin Štefko. Golden dog, Velešín, 2024. 392 s., cena 442,- Kč)

Hodnocení: **

Milan Štajer

Medailonky autorů Edice XB-1 z května 2024

Jana Němcová [*1986]

Žije s rodinou na samotě u lesa v jižních Čechách a pracuje v geodetické kanceláři. Od dětství četla, co jí přišlo pod ruku, a v hlavě si vymýšlela nejrůznější příběhy. Na mateřské dovolené je zkusila zhmotnit černé na bílém, stříádala je v paměti počítače a nakonec se je odvážila ukázat světu. Inspiruje se každodenním životem, který přetváří do svých fantazií. Mile ji překvapilo, že s první poslanou povídkou - Čas, vyhrála soutěž „O Stříbřitělesklý halmochron“ (rok 2023) a s povídkou Kuličky se umístila ve finále soutěže Daidalos v témže roce.

Tereza Kovanicová [*1976]

Ve své tvorbě se věnuje převážně povídkám a mikroútvářům, občasně se účastní Ceny Karla Čapka, kde se zhusta umísťuje. Přednáší (nejen) o psaní, porotcuje literární soutěže. Má rozepsáno povícero delších projektů a doufá, že je zdárně dokončí.

Pod pseudonymem vydala, jak říká, „Takovou věc“. Provede vás Prahou nebo Skotskem a vymluví vám díru do hlavy. Kniha Invaze rušivých elementů oplývá humorem, jakého je tady pořád málo.

Jan Kozák [*1991]

Narodil se v Ostrově, dětství a středoškolská studia jsem strávil na Karlovarsku. Potom ho ale chytila do spárů Morava a už nepustila – v Olomouci nejdřív na Univerzitě Palackého vystudoval žurnalistiku a mediální studia, potom odešel na pár let do Brna. Odsud se se snoubenkou přesunuli do Nového Jičína, kde pracuje jako copywriter.

O sobě říká: Píšu už od puberty a kromě několika experimentů s fantasy a postapokalypsou jsem se vždy držel sci-fi. V roce 2017 jsem poprvé poslal povídku do literární soutěže a skončilo to účastí ve finále Daidala. V roce 2023 jsem si Daidala vyzkoušel podruhé a zbytek už je historie.

Lucie Tringelová Kaňová [*1982]

Narodila se v Hodoníně. Spoustu let psala jen do šuplíku a byla líná na tom cokoliv měnit. Se čtyřicítkou na krku se však rozhodla splnit si svůj sen – vydat knihu. Zatím se jí povedlo publikovat pouze díky literárním soutěžím. V časopise Pevnost šlo o fantasy povídku ze světa poutnice Rozcestí, hororový kousek Šťastné a krvavé ve sbírce V hrůze a krvi zrozeni, a vtipnou záležitost Na počest Růženy ve sbírce Růžová apokalypsa. V roce 2023 se její rukopis Sladký život stal vítězem literární soutěže „Cooboo hledá talent“ a umístila se ve finále soutěže Daidalos. Mezi její oblíbené žánry patří fantasy a horor.

Nové knihy – květen 2024

Bazterrica, Augustina - Devatenáct pařátů a jeden temný pták (Fobos)

Povídky svým vznikem předcházejí románu Znamení mrtvola a autorka je psala v průběhu několika let, proto jsou opravdu pestré – pestré v temnotě, jež je všechny spojuje.

Bennett, Robert Jackson - Čaropisci (Host)

Ve městě poháněném industrializovanou magií vypukne válka, která změní realitu.

Fracassi, Philip - Sirotčinec v údolí (Gnóm!)

Do odlehlého chlapeckého sirotčince, spravovaného trojicí katolických kněží, přivede jedné bouřlivé zimní noci šerif podivného muže...

Hartmanová, Zuzana - Kosti pod mechem (Host)

Originální pocta hrdinské fantasy z magického světa Accadu, kde minotauři bojují o svou budoucnost. Čest je víc než život.

Haynes, Natalie - Tisíc lodí: Hrdinky Tróje (Kontrast)

Jejími hrdiny nejsou po staletí opěvovaní chrabří rekové, ale jejich ženy, dcery a matky, do jejichž života válka zasáhla s nemenší silou.

Chen, Gina - Trnová královna (Cosmopolis)

NEKTERÉ POHÁDKY SNAD ANI NEMOHOU MÍT
ŠŤASTNÝ KONEC

Chizmar, Richard T. - Hon na bubáka (Fobos)

Obyvatelům města připadá, že už navždy přišli o klidný domov
a že tato noční můra nikdy neskončí.

Jíleček, Michal - Bytosti odjinud (Malvern)

Antologie hororové fantastiky Bytosti odjinud představují
neznámé povídky známých autorů hororové fantastiky, jako
Algernon Blackwood, William Hope Hodgson nebo M. P. Shiel
přes autory u nás známé snad jen tím, že se o nich pochvalně
zmínil Howard Phillips Lovecraft, například ve své studii
Nadpřirozená hrůza v literatuře, až po autory dokonale
zapomenuté – což jim však nic neubírá na jejich schopnosti
zanechat po sobě řádnou dávku kýženého děsu.

Karila, Juhani - Jak ulovit malou štiku (Host)

Román okořeněný kousavým humorem, magickým realismem a
finskolaponskou mytologií.

Kuang, R. F. – Babylon (Host)

Román z alternativní historie prodchnutý magií od autorky
bestselleru Maková válka.

Lovegrove, James - Sherlock Holmes a Shadwellské stíny (Fobos)

James Lovegrove vykresluje alternativní svět, v němž se příběhy sira Arthura Conana Doylea prolínají s běsy H. P. Lovecrafta a navzájem se doplňují jako jin a jang.

Mandanna, Sangu - Přísně tajný spolek svérázných čarodějek (Laser)

Pravidla čarodějek jsou jasná – v zájmu přežití na sebe neupozorňovat, být co nejopatrnější a moc se nedružít ani s ostatními čarodějkami.

Novotný, František - Čínská hra o dvou tazích (Elka Press)

Příběh se odehrává v nepříliš vzdálené budoucnosti druhé poloviny 21. století, kdy Evropu, rozvrácenou a oslabenou mnohaletou, nicméně neúspěšnou snahou o klimatickou záchranu planety, okupuje čínská armáda pod záminkou humanitární mise.

Paytok, Martin - Láska, smrt a všechno zlé (Mystery Press)

Je to někdo z přítomných, nebo mají všichni uspokojivé alibi a s Havranovými je na zámku ještě někdo... anebo něco?

Pech, Miroslav - Program Nosferatu (Golden Dog)

Probírá se vzpomínkami, otcovými věcmi, až jednou pustí jeho počítač a zjistí, že smrt je opravdu relativní. A že lidské vztahy mohou dostat nový rozměr

Perner, Mirek - Nepřítel v mý hlavě (Naše vojsko)

Hezky nekorektní mystery detektivka, ve které oběť po smrti uvízne v mysli svého vraha, a nabádá ho s vytrvalostí teď už nesmrtelné osiny v zadku, aby spolu jako naprosto nesourodý tým pátrali v pražském podsvětí, ale taky mezi českou smetánkou a dokonce na divokém Balkáně, kdo si vraždu ve skutečnosti objednal... docela úlet, co?

Russel, Jeffery - Kosti, pasti, slepice (Mystery Press)

Neotřelá „feel-good“ fantasy plná akce a humoru, která vám připomene ta nejúžasnější dobrodružství, která jste prožili při hraní Dračího doupěte!

Knihy pro děti

Hlubek, Jan – Pout' (Rýče)

Horor z pera Jana Hlubka vyděsí nejen vaše děti.

Lukens, F. T. – Okouzlení (CooBoo)

Antonii Čarovnou předchází pověst mocné a vzdorovité čarodějky. Proto má Edison Havranský pořádně nahnáno, když vstupuje k ní do kanceláře.

Mirow, Benedict - Kronika města Mistle End (Bambook)

Když se Cedrik s otcem stěhuje do Skotska, nemá ani tušení, jaké síly dřímají v jeho nitru.

Komiks

Antologie - Komiks pro ukrajinu (Crew)

U přípravy této knihy se sešli proslulí komiksoví tvůrci, aby přinesli zbrusu nové příběhy ze svých nejslavnějších světů.

Carey, Mike - Domeček krve a bolesti (Crew)

Tenhle zvláštní dům prý totiž vládne mocí, která dokáže cokoliv napravit. Stačí jen vyslovit kouzelná slůvka...

Fudžimoto, Tacuki - Sbohem, Eri (Crew)

Příběh dvou mladých lidí ponořených do natáčení filmu, ve kterém se výbušně mísí realita s fantazií!

Ledecký, Jonáš – Afterpunk (Crew)

Tak jak to dopadne? Bude to zombie apokalypsa? Invaze mimozemšťanů? Napadnou nás zmutovaní kanibalové? Čeká

nás vzpouira robotů? Nebo Zem lehne popelem v jaderném pšouku?

Zarbo, Ban - Dohoda s řiší přízraků (Zoner Press)

Připojte se ke Kamovi na výpravě za dobrodružstvím, na jejímž počátku nebylo nic jiného než odhodlání žít!

Audioknihy

Kotouč, Jan - Hranice impéria (Audiotéka)

Audiokniha Hranice impéria, autor Jan Kotouč, čte Ondřej Novák, režie Ondřej Černý.

McMahon, Jennifer – Pozvaní (Kanopa)

Tato napínává duchařina v podání fenomenální Jitky Ježkové vás nenechá vydechnout a její rozuzlení vás dozajista překvapí.

Podpořte nás, děkujeme.

Knihy – červen 2024

MAGIE ORIENTU – A PŘÍŠERY

...nejenom příšery, byť vskutku netuctové, ale také duchové, nágy čili hadí bytosti a další exotická nadpřirozená stvoření, například liška. Populární spisovatelka Lucie Lukačovičová je angažována do „Chrámů Azylu“, třetího svazku volně propojené série o nadnárodní duchovní organizaci specializované na boj s monstry. Pokračují osudy ústřední čtveřice: bratrů Theodora a Benedikta - lovců nestvůr s mimořádnými schopnostmi, ducha Gabriela – za živa archiváře a půvabné, chytré golemky Yissl. Není nutné znát předchozí „Zákon Azylu“ a „Čepel Azylu“. Tak jako se vystřídala pro příběhy zásadní jeviště Praha, Argentina, Španělsko (s nimi i typické nadpřirozené potvory), ubíhá děj po nové koleji do Vietnamu (a k neokoukaným, pro nás i neznámým stvořením).

Atraktivní lokace, do nichž od počátku své tvorby autorka zasazuje příběhy, jsou vždy perfektně faktograficky zvládnuté, popsány tak poutavě, že čtenáři předávají pocit autentického zážitku. To ostatně sedí, protože Lucie Lukačovičová neváhá často cestovat a pokaždé si odnáší bohatý materiál pro své prózy. Vietnam pak představuje ideální volbu: lákavě pestré, málo známé, ale ne vysloveně cizí prostředí s bohatou, historicky spiritualitou. Jakoby na potvrzení vazeb, které začaly mezi Vietnamem a naší zemí vznikat před nějakými sedmdesáti lety, protagonisty Azylu doprovází mladá pražská léčitelka Tien.

Nejedná se o nic menšího než o záchranu Theodorova života, kdy lovec v minulém díle čelil magickému hadímu jedu, přičemž si drasticky narušil cirkulaci vnitřní energie a teď jej likviduje přebytek jangové síly. Jedinou nadějí na vyléčení je výprava do spřáteleného vietnamského chrámu, v němž kdysi Theodor studoval, a kde by mu teď mohli pomoci. Cesta hlavních aktérů přináší detektivní motiv, hororové výjevy (české spisovatelky před nimi rozhodně necouvají) i účelově použité, ale moudře a důstojně pojaté prvky duchovních nauk. Coby bonus nechybí četné vtipné hlášky, přesně zasazené a originální, a trade mark Lucie Lukačovičové, poetická motta jako metaforické ilustrace.

Autorka vkládá bohaté a působivé detaily vietnamské současnosti, aby příběh neztratil autenticitu nezbytnou i pro fantasy, místní rozmanité kultury, přírody čarovné i bez kouzel; přesto se nejedná o pouhý cestopis s akčními vložkami. Román naopak působí jako výborně natočený dobrodružný film s výraznými fantastickými motivy. Vtip je totiž ve způsobu, jak funguje ústřední (a poněkud výstřední) čtveřice. Tajemno v nich samotných je obklopuje jako neviditelná sféra, v níž putují napříč všední realitou, přičemž po tajemnu pátrají a tajemno přitahují.

Lucie Lukačovičová si vychutnává výstupy jednotlivých mimoreálných entit i dramatické situace, vyžadující vysoce sofistikovaná řešení – dokonce i při použití zbraní a síly. Bojovat na mistrovské úrovni umění bratří a golemka, ale své si na spektrální úrovni odzápasí i Gabriel. Je fajn, když hrdinové příběhu (ve fantastice zvláště) nejsou žádné lamy a magické i hmotné protivníky odrovnají důvtipem. To si ovšem žádá i dostatek důmyslu od příslušných autorů... a od hrdinů těch vyprávění pak maximální nasazení mysli, těla i duchovního nitra.

Psát knižní sérii je práce náročnější, než si leckterý čtenář může představit. Udržet integritu postav a jejich vzájemných vztahů, tempo, napětí, kvalitu, neopomenout jednou použité důležité prvky, dostát logice děje i věcných souvislostí, zachovat charakteristickou atmosféru během celého cyklu, a znovu překvapit... Je to fuška! Ale všechna čest, tohle se autorce daří na výbornou. Dlužno podotknout, že kouzlo dodávají úchvatné obálky, ilustrace a dokonalé mapy od Jany Maffet Šouflové.

„Chrám Azylu“ vkládá do série vůni orchidejí, tyčinek na bizarním vietnamském hřbitově, rostlin na říčním břehu, krevetových knedlíčků, pach prachu, výbojů energie a krve. Pádící dech života, který je smyšlený – a přece pravý.

(Lucie Lukačovičová: Chrám Azylu. Obálka a ilustrace Jana Maffet Šouflová. Praha; Epoque, 2024. 320 s., cena 349,- Kč.)

Hodnocení: **1/2**

Františka Vrbenská

BUBUBU

V angličtině existuje jeden žánrový, hororový termín s původem ve folkloru – boogeyman. Označuje se jím mystický tvor, kterým rodiče straší děti, že si je odnese, pokud nebudou poslouchat. Tedy něco jako naše polednice či klekánice. Jeho podoby se dle tradice různí – od jakéhosi netvora v medvědí kůži až po nehmotné duchy či démony. Takže ideální monstrum do folk-hororu. Má to jeden problém: do češtiny se boogeyman překládá jako bubák, což je však výraz, který v našem prostředí devalvoval do téměř dětského označení jakéhokoli strašidýlka, stínu v koutě či strašáka na poli. (Snad i proto překladatel Noční směny svého času zvolil pro stejnojmennou povídku S. Kinga název Kostlivec – což bylo ovšem matoucí hlavně v nedávném filmovém zpracování.) Zkratka a dobře, pokud byste chtěli označit něco děsivého, co se skrytě plíží malým městem a zabíjí děti, nespíš byste to označili silnějším slovem než jako „bubáka“. Protože právě takto hrozné zlo napadá městečko Edgewood v románu Richarda Chizmara Hon na Bubáka.

Celý příběh je vyprávěn jako fiktivní reportáž napsaná roku 1988 z pohledu začínajícího novináře Riche Chizmara, tedy autorovy literární verze sebe sama. V mírumilovném městečku dojde k vraždě patnáctileté dívky, která záhadným způsobem zmizela z vlastního pokoje. Smrt nenesla prvky znásilnění, bylo jí však odřezáno jedno ucho. Policie má své podezřelé, skutečný pachatel a použitelné stopy jí však unikají. Napětí a paranoia v Edgewoodu narůstají. Jakmile je dva týdny nato stejným způsobem zavražděna jiná, stejně stará dívka, znepokojení střídá strach a panika. Díky výpovědi jednoho z dětí získává záhadný pachatel přezdívku Bubák. Rich a jeho kamarádka novinářka Carly se pouští do amatérského pátrání, které může, ale také nemusí skončit setkáním s paranormálním... Richard Chizmar je redaktorem hororového Cemetery Dance Magazine a autorem několika knih, novel a scénářů. U nás je známý zejm. sérií knih o Gwendy, kterou vytvořil společně se svým kamarádem a literárním vzorem Stephenem Kingem. A právě odkazy na krále hororu i motivy jako vystřižené z Kingových knih v Bubákoví najdete. Maloměsto, tajemství skrytá za zavřenými dveřmi, dokonce i případy vražd se podobají nedávnému mistrovu románu Outsider, byť nejsou tolik brutální. Přidanou

hodnotou Chizmarovy knihy je však její pojetí coby reportážní mystifikace. Kniha má na pohled evokovat literaturu faktu o reálných zločinech, žánr tzv. true crime. Proto v knize nalezneme i přepisy oficiálních dokumentů, článků z novin, rozhovorů a navíc i „dobové“ fotografie.

Hra na realitu je však v knize jen příslovečnou třešničkou na dortu, či spíš toppingem, který nám má zpestřit čtení. V jádru jde o čistokrevný thriller s detektivní zápletkou a hororovými motivy. Na druhou stranu nám přináší neobvyklý vhled do uvažování hrdinů i antihrdinů. Zatímco v klasickém hororu, kdy víte, že se děje něco nadpřirozeného, stále nechápete, jak mohou postavy nevidět jasné důkazy o přítomnosti paranormálního zla, v knize založené na realistickém přístupu ke zločinům zůstáváte i vy spolu s postavami nohama pevně na zemi a zdravě skeptičtí.

Kniha je nám předkládána jako zapomenutý rukopis vydaný až roku 2020, avšak v textu se hned ze začátku projevují sentiment a nostalgie v podobě vzpomínek na dávno ztracené mládí, které by byly v pořádku u autora vybavujícího dávný, polozapomenutý případ, ne však u třidvacetiletého studenta, který události prožívá „právě teď“.

Českému vydání nelze snad nic vytknout, snad jen že by se hodilo ještě jedno redakční čtení, které by některé věty víc počestilo.

Každopádně je to jízda, tak s chutí do toho. Navíc loni anglicky vyšel druhý díl! Snad se jej brzy dočkáme i u nás...

(Richard Chizmar: Hon na Bubáka. Přel. Bronislava Grygová. Obálka: Zhivko P. Petrov. Praha: Dobrovský – Fobos, 2024. 366 s., cena 399,- Kč.)

Hodnocení: ****

Jakub Marek

VENOM: SMRTONOSNÝ OCHRÁNCE

James R. Tuck je současný americký autor urban fantasy, sci-fi a fantastiky. Ačkoli má na kontě už celou řádku publikovaných titulů, u nás je znám pouze dvěma romány a to, Arrow 3: Smrtící odkaz (2018) a Venom: Smrtonosný ochránce (2024) na který se podíváme blíže.

Eddie Brock je Venom a kdo neví proč a jak, ten by si měl doplnit základní vzdělání v tomto směru, protože titul *Venom*, už je zkrátka nejen komiksová, ale i filmová klasika. Pro ty, kteří by snad skutečně neměli ponětí, vězte, že novinář Eddie Brock se za velmi neobvyklých okolností dal dohromady s mimozemským symbiontem, který přežívá s Eddiem v jeho těle a pokud je potřeba, symbiont převezme kontrolu a z Eddieho se stává velmi nebezpečné monstrum s morálkou a humorem sobě vlastním.

Titul *Venom: Smrtonosný ochránce* tak navazuje na časové ose na střet Venoma se Spidermanem, kdy Eddie opouští New York a vydává se do San Franciska, kde si chce trochu odpočinout. Tento plán vezme hned za své a Eddie jakožto Venom se zaplete hned do několika bitek, prozradí svoje inkognito a musí řešit hned několik, zpočátku hned na sebe nenavazujících problémů. Budiž mu připsáno k dobru, že všechny ty demolice a zlomené kosti byly vedeny Venomovými dobrými úmysly a skuteční padouši jsou jako vždy na té druhé straně příběhu.

James R. Tuck si vypůjčil postavu Venoma a stvořil docela zajímavý akční příběh, který se tak trochu vymyká z trendu poslední doby, kdy se můžeme potkat s celou řadou titulů na jedno z klasických témat a ať už jde o *Star Wars*, či jiný úspěšný titul takového formátu a které jsou často jen střípkem v mozaice většího příběhu a jen doladují pohled na věc. Těžko říci, zda díky celkově tak trochu nekorektnímu nastavení Venoma jako takového, nebo jestli se autor prostě jenom správně trefil, poslal příběh směrem, kde nevytváří jen fragment k dotvoření obrazu většího díla, ale s klidem se dá mluvit o plnohodnotném samostatném příběhu, který se sice opírá o legendu Venoma a rekvizity typické pro tuto postavu, nicméně dokáže stát sám na vlastních nohách a nabízí čtenáři svojí verzi Venoma se vším všudy. Mezi klady tohoto románu patří jednoznačně akční pojetí a spád, kdy se prostě nikdo nenudí. Slabší stránkou je možná až příliš odkazů na Venomovo předchozí příběhy, kde se může osoba ne tak úplně znalá tohoto univerza občas ztratit. Za zmínku jistě stojí kvalitní a zábavný překlad, který je u nakladatelství CREW dlouhodobě na vysokém standardu.

Venom: Smrtonosný ochránce, je text, který prostě pobaví a rozhodně neurazí. Je to čtení, které vás v tramvaji anebo v autobuse vtáhne a budete

muset dávat dobrý pozor, abyste neminuli správnou zastávku. Celkové hodnocení hodně nad průměrem a palec nahoru.

(James R. Tuck: Venom: Smrtonosný ochránce, překlad Filip Drlík, vydalo nakladatelství Crew v roce 2024, brož. 280 s., cena 314,- Kč)

Hodnocení:****

David Hlušička

TROLL MI SEŽRAL POLÍVKU! A HONÍ MĚ POLDA.

Laponsko s nádhernou přírodou a pozoruhodnými obyvateli Sámy, k nimž patří svěbytný humor a originální mytologie, si rozebraly severské státy – územně i inspiračně. Před deseti lety u nás vyšel hororový thriller „Stallo“ od Švéda Stefana Spjuta, v němž autor využil laponské hvozdy a strašidelný folklór. Fin Juhani Karila ve svém románu „Jak ulovit malou štiku“ jde obdobnou cestou: laponsko-finská mimoreálná stvoření, magie a detektivní dějová linie, to vše zaklenuté kouzlem přírody a vtipným nadhledem.

Elina Ylijaakko má potíž. Přejde léto - cestuje zpět do rodné obce v odlehlých oblastech východního Laponska a loví štiku v malém bahnitém rybníku. Musí uspět během několika dnů, jinak se stane něco špatného. Tentokrát ji však sužuje smůla, protože rybník i s osazenstvem si vzala samozvaně do péče mystická bytost, proti níž se Elina potřebuje uchýlit k různým magickým uměním. Protagonistka má i další nesnáz: pronásleduje ji městský policista Janatuinen, který ji podezírá z vraždy.

Tak jako neviditelná čára odděluje střízlivé Finsko od Laponska, kde hrozí setkání s nadpřirozenem a neplatí normální pojištění, tak se liší způsob, jakým Elina i Janatuinen prožívají a vnímají různé události. Občas se vracíme do Elinina dětství a mládí ve flashbacích. Za její rodinou a klanem se táhne prapodivná minulost, krom toho vytvořit si vztah k umělci není nikdy jednoduché... Elininy pasáže, ač jsou podávané v humorném stylu, působí posmutněle, místy až srdceryvně.

Janatuinenovy epizody jsou malé absurdní komedie, plynoucí z jeho nulových zkušeností s podivnými tvory. Znovu a znovu se ocitá v podivných situacích; ohromuje ho, že vesničané krčí rameny nad všemi

magickými věcmi. Karila využívá svůj bohatý jazyk, aby představil galerii domácích obyvatel s jejich osobitými rysy, aniž by je proměnil v karikatury.

Stejnou péči autor věnuje všem potvorám a potvůrkám, čarodějnicím a démonům, sice pocházejícím ze severských mýtů, ale upgradovaným nebo zbrusu nově vytvořeným tak, aby ladily se starými kolegy. Vyhýbá se nudným reminiscencím na „Kalevalu“ a v pár větách vykresluje skutečné postavy příšer, které se nepromenují jen tak pro parádu, ale tvoří aktivní součást vyprávění – například nevyžádaný Janatuinenův průvodce. S tím ovšem souvisí další ústřední motiv, byť je skrytý na pozadí poutavého příběhu. Člověk negativně ovlivňuje životní prostředí (v Laponsku je to velice citelný problém) a před tímto efektem nejsou v bezpečí ani mytické, nadpřirozené bytosti. Co si vůbec můžou v dnešním světě počít?

Oceňované dílo se přitom pronikavě zamýšlí nad volbami jednotlivce a jejich důsledky, nad silou (a bezmocí) lásky, vinou a odpuštěním. To vše je podpořeno Karilovou schopností měnit náladu a styl kapitoly od kapitoly, do hlavní osnovy vplétat další drobné příhody a osudy, aniž by akční tempo zvolnilo. Přidejme si ještě zajímavé poznatky o rybaření a sugestivní obrazy laponské divočiny. Virtuózní román, zároveň milostné drama i mytická fantasy, lidová komedie i neúprosný pranýř našeho bezohledného životního stylu. A hlavně: v Laponsku leží mezi člověkem a bájnou bytostí jen vlásek.

(Juhani Karila: Jak ulovit malou štikou. Překlad Ema C. Stašová. Brno; Host, 2024. 296 s., cena 339,- Kč)

Hodnocení: **1/2**

Františka Vrbenská

A ZŮSTAL JEN POPEL

Na počátku byla zrada. Dobrý král podlehl zlému, čistě jen proto, že peníze a moc určují běh dějin. Za zlato si můžete zavázat ty nejlídnější spojení a jste-li dostatečnou hrozbou pro ostatní, je jen otázkou času, kdy si i ti nezapřísáhlejší odpůrci uvědomí, že bude lepší výtí s vlkem, než krvácet s ovci.

A tak padl král Rudovlas, jeden z pěti vládců Garnu. Zároveň se díky tomu otráslu odvěké uspořádání světa, které bylo tvořeno pěti královstvími. Jenže člověk mění a bohové mění.

Krvavé vyvraždění Rudovlasova rodu se ovšem neobešlo bez uniknuvšího nemluvněte, jež jako jediné přežilo násilné převzetí Ithrackého království. Aby bylo zajištěno jeho bezpečí, zůstal chlapec v péči Coaltachinských zlodějů, špehů a zabijáků. Skutečná moc totiž spočívá v informacích. Coaltachinští agenti se nacházejí všude – od stolů šlechty až po gangy v zapadlých uličkách těch nejnebezpečnějších měst na světě. Logicky nechcete naštvat ty, bez jejichž služeb se jako vládce neobejdete, a tak zůstávali vždy mimo hledáček dobovačských plánů kteréhokoliv krále.

Z dítěte vyrostl mladík bez vědomí toho, jaké dědictví spočívá na jeho bedrech. Jeden element však nemůžete utajit nikdy – magii. A když vám v krvi koluje magie ohně, dřívě či později musí dojít k požáru...

Americký spisovatel Raymond E. Feist (* 1945) patří k těm nejznámějším tvůrcům epické fantasy. Jeho série *Sága Trhlinové války* (*Mág 1 a 2*, *Stříbrný trn* a *Zlo v Sethanonu*) a *Sága o Impériu* (*Dcera Impéria*, *Ochránce Impéria* a *Správce Impéria*) patří ke klenotům žánru, přičemž lze i beze vší skromnosti prohlásit, že také k základním pilířům moderní fantasy. Ostatně sám autor ze slávy obou cyklů žil třicet let, kdy stvořil přes dvě desítky volně či přímo navazujících románů. Poslední titul *Mágův konec*, vydaný v originále roku 2013, se tak stal neoficiálním zakončením jedné éry jeho literární kariéry.

To ovšem neznamená, že by Raymond E. Feist odešel do důchodu, protože titulem *Král popela* světu dokázal, že ještě má co říct a nemusí se přitom vracet pouze a jenom do Midkemie.

Jeden by čekal, že první kniha trilogie *Sága ohňotvůrců* bude pouhou obdobou *Trhlinových válek*, či další verzí boje se všelikými démony. Ono když tak dlouho píšete příběhy z jednoho světa, snadno sklouznete do zaběhnutých kolejí a chybí vám určitý nadhled stran vlastní tvorby. Jenže *Král popela* je jiný – nový, originální a ve všech ohledech osobitý. Raymond E. Feist opustil toliko pro něj příznačný styl dobrodružné fantasy a pustil se do mnohem temnějšího a především dospělejšího vyprávění. Hodně se přitom drží drsné reality středověkého světa, kde lidé s mečem

byli postrachem pro obyčejné venkovany a panovníci často mysleli v první řadě na sebe a pak teprve na své poddané. Koneckonců hned úvodní kapitola dává jasně na srozuměnou, že motivy řeckých tragédií dodnes ovlivňují tvůrčí imaginaci.

Samozřejmě, ostřílený spisovatel v sobě nezapře rozmáchlého vypravěče. Dějové linky se k sobě sbíhají jen pozvolna a valnou většinu románu zabírá pomalý vývoj postav, přičemž ústřední dějová zápletka se laxně formuje v pozadí a ke slovu se dostane až v samotném závěru. Je však znát, že Raymond E. Feist neustrnul na jednom bodě a pořád si uvědomuje, kdo jeho romány bude číst. Víc prostoru tak věnuje složité psychologii dospívajících hrdinů a jejich boje za vlastní životy než nesrozumitelnému vysvětlování podstaty kouzlení či společenských dogmat té které mytologické rasy. Právě díky tomu, je schopen ohromit jak nové čtenáře, tak zaujmout ty, kteří nad ním dávno mávli rukou, když již po několikáté od něj dostali to samé co posledně.

Král popela je jiný než *Mág*. Nakolik si svou individualitu udrží, je otázkou, protože to hlavní nás teprve čeká, ale už teď lze s čistým svědomím konstatovat, že král moderní epické fantasy rozhodně mrtvý není.

(Raymond E. Feist: Král popela. Překlad Robert Čapek. Obálka Larry Rostant. Laser 2024. 480 s., cena 549,- Kč)

Hodnocení: ****

Wojta Běhounek

MAGIE PRAHY VE SPÁLENÉM SVĚTĚ

Česká metropole přečká všechno, dokonce i konec světa. Jenže takové přežití bude každopádně vykoupeno změnou. V postapokalyptických ruinách bohužel snadno pokvete despotie a mizérie, to se dá čekat. Možná se však také stane, že na veřejnost se dostanou osoby a schopnosti, které bychom dříve dlouho považovali za vybájené. Je to jako kdyby nás ve známých ulicích pohltila mlha plná kouzelné vůně a přenesla nás do přízračného prostředí, jež Petr Urban nazývá *Práh – Mezi půlnocí a děblem*.

Uprostřed zemí zpustošených jadernou válkou pokračuje Praha ve svém životě pod pozměněným názvem Práh a žije v něm kultura, která je našemu dnešku podobná stěží. Ačkoliv byla většina bible zapomenuta, valnou část veřejného života ovládají náboženští představitelé v čele se čtveřicí korporací nazývaných evangelia. Tento krajně religiózní věk má i své ďáblы v podobě malefiků, lidí s nezvyklými fyzickými znamenými a někdy i nadpřirozenými schopnostmi. Malefici jsou především terčem novodobého rasismu a společnost se snaží jejich odlišnosti nanejvýš vyléčit. Do jednoho z lékařských ústavů, které se tímto problémem zabývají, právě nastupuje Štěpán Kastner, syn uznávané vědecké kapacity, jenž je sám o sobě spíš neschopný a propadá se do stále hlubšího žalu. Jeho cesta se protne s mnoha dalšími existencemi prážské scény a, ač se to zprvu nezdá, výrazně se podepíše na dalším směřování této exotické společnosti. Při čtení o postapokalyptické realitě si většinou připadáme, že se nám zdá noční můra, ale v případě Práhu jde spíše o opojný sen, který prožíváme z mnoha odlišných perspektiv, ať už jde o samotného Štěpána v minulosti i v budoucnosti, přirozené i nadpřirozené slídily, partu zlodějíčků, nelítostného vědeckého pracovníka, publicistku s britkým jazykem i další. Realita pozměněné Prahy je svým způsobem magická, ale atmosféře jejich ulic vévodí hlavně bezútěšná dusivá tyranie autorit. Urban má na svém literárním kontě básnickou tvorbu, což je vidět na jeho bohaté jazykové výbavě, s níž líčí realie Práhu i rozličné myšlenkové pochody postav, ať už kladných, nebo záporných, což silně prohlubuje čtenářský zážitek. Svět, v němž se příběh odehrává, nemá možná příliš původních prvků, ale na druhou stranu předvádí neobvyklou kombinaci žánrů, takže kromě zarytých fantazáků se do knihy začtou i příznivci napínavých thrillerů a noiru.

Jak jsme si už ukázali, toto literární dílo je vystavěno na neustálém střídání perspektiv, mezi nimiž nám o něco osobnější vyprávění v první osobě zprostředkovává Štěpán Kastner. Rozhodně to musíme vzít s povděkem, jelikož tak poznáváme mnoho variant místního života, ale jako v mnoha jiných takových příbězích to znamená, že občas ztrácíme přehled o postupu děje. V některých případech kapitoly střídají vícero perspektiv. Tato

technika by možná mohla být užívána častěji, aby se zážitek z knihy ještě o něco více podobal sledování televizního seriálu, což by formátu prospělo. *Práh – Mezi půlnocí a d'áblem* je dostatečně vizuálně evokativní, aby fanouškům komiksů nahradil jejich oblíbené médium, ale především v sobě nese emociální náboj a srdcervoucí drama, které překračuje hranice mezi reálným a fantaskním. Vzejde z toho stejně lahodná směs, jakou jsou drinky v pražském baru Desatero a tuhle rundu si je rozhodně nutné dát na ex!

**(Petr Urban: Práh – mezi půlnocí a d'áblem. Obálka Žaneta Kortusová. Praha, Nakladatelství Epoque 2024, 416 s., cena 459,- Kč.)
Hodnocení: ******

Jiří Kábrt

DIASPORA LIDSTVA

Západní civilizace sama sebe přivedla do záhuby. Možná následkem přílišného liberalismu, možná zneužíváním demokratických principů, nebo prostě platí pravidlo, že nadbytečný blahobyt vede k záhubě. Každopádně rozpolcená západní společnost spadla svou vlastní vinou do područí Číny, ze které se stal světový hegemon, který opanoval veškerý aspekt života běžného Evropana. Komunismus a sociální kredit v praxi. František Novotný ve své poslední knize *Čínská hra* o dvou tazích představuje neveselou vizi relativně blízké budoucnosti, ve které se z české kotliny a celé Evropy stane, kromě radioaktivní oblasti v okolí Temelína, obdoba vězení řízená pokročilým Velkým bratrem.

Společenský experiment se sociálním kreditem, do té doby pilovaným jen na území lidové Číny, se ukázal jako nejspolehlivější kontrolou nad každým aspektem života občana. K tomu, aby se Čína stala faktickým vládcem světa, předcházelo dlouholeté plánování komunistických funkcionářů. Některé aspekty tohoto monstrózního plánu byly dokonce vydány knižně ještě před tím, než se západní civilizace zhroutila. Kniha se jmenovala *Stoletý Maraton* a vyšla i u nás, ovšem nikdo ji nevěnoval pozornost. A tak když přišel covid a válka na Ukrajině, už nebylo prakticky možné zabránit invazi Číny téměř do celého světa.

Po skončení války na Ukrajině se mnoho náboženských a politických hnutí radikalizovalo, prudce se zvyšoval počet násilných trestných činů a teroristických útoků pod záštitou vznešených ideí. To vyústilo do občanské války, která oslabilu ekonomiku a obranyschopnost většiny západních států. Do toho přišla další vlna pandemie, na kterou existovala jediná vakcína. Ta vyrobena v Číně. A pod rouškou humanitární pomoci pak Čína postupně převzala vládu na zpusošenyimi zeměmi. Mezi nimi samozřejmě i nad Českem. Pronikla pomocí dlouhodobě operujících agentů do všech pater společenské hierarchie, včetně politiky a represivních složek, až nakonec lidé pochopili, že „držet hubu a krok“ je vlastně výhodné v zájmu přežití a zajištění alespoň určité míry blahobytu. Ovšem zdaleka ne všichni lidé se podřídili. Zejména jedinci ze starší generace odmítli všeobjímající špehující náruč elektronického dohledu, vzdali se výhod sociálního kreditu a v relativním nepohodlí žili mimo civilizaci. Tito rebelové byli tak první skupinou, která přišla do styku s jakousi entitou, která s některými navázala kontakt. Její úmysly byly nejasné, ale protože se vymezovala proti Číňanům a jejich expanzi, stala se vůdčí opoziční silou vůči uchvatitelům. Ti se jí samozřejmě pokoušeli vypátrat, ale tak jednoduché to nebylo. Nebo bylo? Může západní demokracie přežít na planetě Zemi? Jak to celé dopadlo si už bude muset čtenář zjistit sám. Nechci zde prozrazovat příliš ze zápletky originálního příběhu. A že se jedná o originální příběh s celkem nevšední pointou je zřejmé již od prvních řádků knihy Františka Novotného Čínská hra o dvou tazích. Jedná se vlastně o antiutopickou sociální sci-fi novelu, doplněnou o úvodní povídku. Ta uvádí čtenáře do světa, který František Novotný poprvé představil ve své knize Křižník Thor (2013). Je to svět, kde se USA rozpadá pod tlakem ekonomických a vnitrosociálních problémů a nastalé vakuum využívá právě Čína, která se snaží dobít svět. Úvodní povídka je důležitým článkem pro pochopení souvislostí v následné novele. Díky ní si čtenář poměrně rychle osvojí pravidla a principy fungování světa a to i ti, kteří nečetli Křižník Thor. Každá z postav, a to i těch vedlejších, je propsaná do té míry, že zapadá do celkové koncepce. Autor se tak snažil podat čtenáři ucelený obraz společnosti, kde je výhodné být jen obyčejným kolečkem v soukolí a pinožit se v mravním marastu, než se příliš okatě stavět na odpor.

Charaktery se odhalují postupně a ten kdo se zdá zpočátku kladným hrdinou, jím nemusí na konci zůstat. To pomáhá dynamice příběhu a spolu s akčními sekvencemi udržuje čtenáře po celou dobu v napětí. Samotné akce rozhodně nejsou předimenzované a zcela odpovídají jak možnostem jednotlivých postav, tak prostředkům, které mají k dispozici. V poslední čtvrtině se příběh stává rozvláčnější a ztrácí částečně na dynamice, i když neztrácí napětí.

Svým způsobem je děj v knize odrazem současných problémů a tlaků ve společnosti, které se na nás každodenně valí z médií a proto děj působí tak uvěřitelně. Nejedná se přímo o obžalobu současné společnosti, ale z knihy je cítit rozladění z toho, kam směřuje současná generace. Troufám si říct, že se jedná o varování před možnou realitou blízké budoucnosti. Nebo další z konspiračních teorií. Úhel pohledu dokáže docela dobře zmást. To svědčí o mistrovském vypravěčském stylu Františka Novotného, který spolu dokonalou znalostí jazyka českého, staví knihu Čínská hra o dvou tazích na přání místa současné české sci-fi. A zajímavý fakt nakonec – kniha Stoletý maraton, která Františku Novotnému patrně sloužila jako zdroj inspirace, opravdu existuje. Napsal ji Michael Pillsbury a u nás vyšla v roce 2014.

(František Novotný: Čínská hra o dvou tazích. Obálka a vnitřní ilustrace Jiří Světínský. Praha, Leonid Křížek, Elka Press, 2024. 313 s., cena 294,- Kč.)

Hodnocení: *1/2**

Pavel Vinický

KDYŽ SE VYMÍTÁ ĎÁBEL

Petr spatřil peklo poprvé, když jeho otec v návalu epileckého vzteku zabil svou ženu a pak i sám sebe. Poté dům lehl popelem. Během okamžiku se tak z malého chlapce stal sirotek bez jakéhokoliv zajištění. To, že skončil v Sirotčinci sv. Vincenta, mu přes každodenní dřinu a odříkání však nakonec zachránilo život. Ten totiž na počátku 20. století měl jen pramalou hodnotu.

Z chlapce se v průběhu let stal dospívající mladík, uvažující o kariéře

kněze. Despotické podmínky v sirotčinci jej naučili chránit slabší a za každých okolností vycházet s těmi, co chtějí jen ubližovat druhým. Snaha zmírnit nelehký úděl dětí, kterým osud do vínku nedal prakticky nic, se stala pro Petra posláním. Pak však peklo do jeho života vstoupilo podruhé...

Když představeného sirotčince požádá místní šerif o exorcismus na svém bratru, zpočátku se zdá, že půjde jen o dobromyslnou promluvu do duše. Jenže ďábel má tisíce podob a jedna z nich je pýcha. Než si kdokoliv stačí uvědomit, že nebezpečí je skutečné, leželi na zemi dva mrtví v tratolišti krve. A pak už byla šance na zastavení zla prakticky nulová... Protože další z ďábových podob je dětská nevinnost.

Americký autor Philip Fracassi (* 1970) se většinu pracovního života zabýval psaním filmových scénářů, což se logicky promítlo i do jeho ambice stát se spisovatelem na plný úvazek. To se mu od roku 2015 také úspěšně daří, přičemž jeho dílo do českých končin zavítalo především díky píli nakladatelství Gnom!, které mu v roce 2018 vydalo debutovou sbírku hororových povídek *Hled', prázdnota* a o čtyři roky později novelu *Sacculina*. Jedná se přitom o pouhou část autorova díla a tak můžeme jen doufat, že další knihy na sebe nenechají dlouho čekat.

Román *Sirotčinec v údolí* je Fracassiho pátým publikovaným románem a je na něm znát, že autor už přesně ví, jak čtenářem správně manipulovat. Vždyť ty nejsilnější horory jsou o dobrých lidech, kterým se dějí špatné věci. Neznamená to ovšem, že by jen pasivně přijímali krvavé podpásovky, ale na rozdíl od uječených nahých krásek se umí postavit zlu tváří v tvář. A vrátit mu každou jednu ránu.

Propriety *Sirotčince* jsou pro strašidelný příběh v ideální konstelaci – stavení na konci světa, vzdálené míle od nejbližšího města. Osazenstvo tvoří z převážné většiny chlapi, s nimiž se život nijak nepáral. Pod dohledem čtyř kněží pak snášejí jak celodenní dřinu na polích, tak předlouhé mše v kapli. Když pak do vroucího hrnce nenávisti přidáte výbušnou ingredienci v podobně samotného ďábla, nemůžete čekat nic jiného, než že papiňák přetlak zákonitě nevydrží.

Ústřední motiv je zároveň lahůdkou pro všechny milovníky klasického hororu Williama Friedkina *Vymítač ďábla*. Philip Fracassi nepotřebuje k

navození děsivé atmosféry žádné novátorské přístupy, vystačí si s hrůzou, kterou může démon v dětských srdcích vyvolat. Přitom se není třeba prokousávat sáhodlouhými úvody, či - nedej bože - psychologickými profily. Zápletka od prvních stran míří k jasnému cíli a vy ani tak nepřemýšlíte, kdy konečně dojde k finálnímu masakru, ale pouze jak moc zlý to vlastně bude.

Devízou jsou pak samozřejmě ústřední postavy. Ani tady si autor nebere servítky a zcela ignoruje staré literární tabu neublížovat dětem. O to větší je jeho mistrovství, že k navození nepříjemného pocitu strachu nepotřebuje explicitní výjevy násilí, ale vystačí si s perfektně vyváženým minimalismem. A vzhledem k tomu, že hrdinové nespádají do kategorie nesympatických pubertááků, jimž byste všechny ty nesnáze se smrtí vlastně jen přáli, je nemilosrdná gradace o to napínavější.

Pro *Siroťčinec v údolí* je příznačné, jak moc si nehraje na moderní horor. Je to přímočarý, chytře napsaný a zároveň strhující děs o rozsahu takřka čtyř set stran, kde nenudí jediná maličkost a žádná scéna není navíc. Fungovat přitom bude úplně stejně dobře i za padesát, či sto let.

Na závěr nesmím opomenout snahu nakladatelství Gnóm! dát knize důstojnou podobu a současně jí učinit dostupnou širokému publiku. Vedle paperbackové verze, běžně dostupné v knihkupectví, tak vznikla i vázaná verze dvou set padesáti kusů s podpisem autora, jež je dostupná pouze v e-shopu nakladatele. Cena je sice o něco vyšší, ale výsledný produkt dokonale umocňuje zážitek z obsahu.

(Philip Fracassi: Siroťčinec v údolí. Překlad Jakub Němeček. Obálka Igor Krstić. Gnóm! 2024. 384 s., cena 380,- Kč)

Hodnocení: ****

Wojta Běhounek

MLSNÁ PRINCEZNA A JINÉ

Je to jeden z nejstarších žánrů vůbec. Něco, co známe všichni, ale v určitém věku nás to přestává tolik zajímat. Nejsou reálné, přesto nám mají předat poučení do života. O čem je řeč? Přeci o pohádkách.

Každý národ má trochu jiná specifika svých pohádek, přesto jsou si mnohdy velmi podobné nebo jsou v každém kraji ty samé jen trochu jinak vyprávěné. Jsme zvyklí, že jsou pohádky s dobrým koncem a působí mnohdy vesele. Jenže spousta tradičních pohádek je původně docela temných, až hororových. Nakladatelství Dauphin a překladatelka Ráchel Vránová se podívali na zoubek německým hororovým pohádkám v knize s čarokrásným názvem „O Princezně, která žrala mrtvoly“.

Kniha obsahuje dvacet pohádek z různých období a v závěru také pár slov od překladatelky. Nechybí ani prameny, ze kterých se při výběru pohádek čerpalo, takže dostanete přehled, kdo a kdy kterou pohádku napsal a o čem vlastně je.

Obálka knihy je brutální. Netuším, zda šlo o záměr, ale ačkoliv jde o povedenou ilustraci, může přinést dojem, že je kniha daleko drsnější než ve skutečnosti. Ilustrace naleznete i uvnitř knihy a vždy se velmi dobře hodí ke každé pohádce. Obálku má na svědomí Daniel Podhradský, ale vnitřní ilustrace byly vytvořeny za pomoci AI.

Prvních sedm pohádek je z devatenáctého století a sepsal je Johann Wilhelm Wolf. Věvodí jim ona titulní „O Princezně, která žrala mrtvoly“, která vypráví o dvacetileté princezně, která zemře, ale po smrti si pochutnává na mrtvolách. Na scénu přichází mladý krejčík, který ji chce zachránit. Tematicky je to možná jedna z těch nejdrsnějších pohádek ve sbírce. Přitom mnoho pohádek ze sbírky až tolik hororové nejsou. Vždy je zde nějaký temný motiv, ale stále se jedná o pohádky. Zde už je to na posouzení každého rodiče, jak starým dětem by je přečetl.

Prostředek knihy patří bratrům Grimmovým a pohádkám z počátku devatenáctého století. Mnoho pohádek nejspíš poznáte. Například „O psovi a vrabci“, kde povozník přejede psa. Vrabec, který psa doprovázel, se ale povozníkovi pomstí. „O myšce, ptáčkovi a klobásce“ jste už nejspíš také někdy slyšeli. V podstatě příběh o tom, že si někdo neváží dobrého bydla a také o závisti.

Poslední dvě pohádky jsou od Elisabeth Dauthendeyové, které napsala na začátku minulého století. Tyto příběhy jsou zejména o lásce, v případě „Sedmé princezny“ o té mateřské.

„O Princezně, která žrala mrtvoly“ je moc hezky vizuálně zpracovaná kniha. Nabídne spoustu pohádek, ačkoliv některé z nich zapomenete ihned po dočtení. Jiné vám budou nejspíš povědomé a některé vás příjemně překvapí. S tím hororem to není tak žhavé a nemusíte se obávat, že byste po dočtení týden nespali. I když některé z pohádek jsou opravdu poměrně drsné a v moderních pohádkách se s takovým přístupem nejspíš už neseťkáte. Pokud máte rádi pohádky a zajímá vás, jaké jsou ty někdy i dvě stě let staré, pak je kniha právě pro vás.

(O Princezně, která žrala mrtvoly Překlad: Ráchel Vránová Obálka: Daniel Podhradský. Dauphin 2024. 144 s., cena 328,- Kč)

Hodnocení: *1/2**

Tomas Marton

LAJKNI MI SMRT

Vezmete-li do rukou některou z knih edice Zrnka temnoty nakladatelství Golden Dog, máte pocit, jako byste drželi útlý svazek z dnes již kultovních Stop hrůzy. Podobnost je však čistě fyzická. Uvnitř se opravdu neskrývá laciné strašidelné vyprávění pro dospívající mládež, ale kvalitní hororový příběh českých i světových autorů, tu zvučných, tu méně známých jmen. Tyto literární jednohubky jsou de facto samostatně vydanými novelami, které by se možná více hodily do antologií, reprezentativních výborů nebo žánrových časopisů. Avšak ne vždy se musí příběh do výše zmíněných médií hodit, a je tedy lepší, aby vyšel sám, a tak si také našel své specifické čtenářstvo.

Nejinak je tomu i u krátkého hororu kanadského spisovatele Felixe I. D. Dimara Virální životy, který v této kolibří edici vyšel letos na jaře.

Jeho protagonista Simon Hinch (slovo hrdina by v jeho případě bylo nadměru nadsazené) je úspěšný mladý muž. Pracuje v prosperujícím autosalonu a chodí s dívkou, brzy již snad snoubenkou, která ho ze srdce miluje a hodlá s ním do budoucna založit i rodinu. Simon však vede i druhý život, kterým se nikde příliš nechlubí. Natáčí videa pro webovou stránku zveřejňující násilné neboli gore záběry z celého světa, ať už jde o nehody, vraždy, pitvy či záběry z bojiště. Vedle toho si vydržuje i milenkou, s níž se

oddává ne úplně obvyklým sexuální praktikám. Vše dospěje k bodu zvratu ve chvíli, kdy jednou v noci natočí umírajícího účastníka dopravní nehody. Jeho „snímek“ získá na internetu nebývalý zájem a spoustu lajků. A tím Simonovi přinese i pořádné jmění.

V realitě by zde zřejmě příběh skončil, Simonův morální úpadek by pokračoval, ale jeho charakter by nejspíš nikdo nezměnil. Jenže tohle je horor, a tak se v mladíkově životě začnou dít podivné věci – nejprve se mu samočinně zapíná telefon, počítač, televize. Posléze se na jejich displejích začne přehrávat film. Jaký, už nejspíš tušíte. Ano, Simonův úspěšný snímek z oné osudné noci. Ovšem následující den si jeho přístroje napojené na internet už dělají, co chtějí – vydávají se za Simona a rozesílají lidem v jeho okolí vulgární zprávy, vysílají veřejně soukromá videa a dohánějí všechny k šílenství. Zdá se, že pomsta ze záhrobní začala...

Dimarův příběh i přes klasické hororové reálie působí spíš jako bajka – příběh s morálním poučením. Na tom by nebylo zase tolik špatného, kdyby nám autor myšlenku nepodařilo na stříbrném tácu až pod nos. My totiž víme, o co se jedná a stačí nám samotný příběh, abychom pointu pochopili, není třeba hlasatele, aby nás uvedl do obrazu.

Navzdory hrozivému tématu i sexuální motivům se *Virální životy* drží na žánr poměrně zkrátka. On totiž Dimaro je spíš dědicem Henryho Jamese než Edgara Allana Poea či Brama Stokera. Přednost má u něj psychologie postav, již má předem skvěle připravenou. V čem však pokulhává je těžkopádnost polopatického vyprávění. Tomu příliš nepřidá ani místy drhnuocí, byť bezchybně redigovaný překlad.

Zrnka temnoty zde plní svou funkci – seznamují nás s autorem, který má potenciál, nikoli s jeho vrcholným kusem. Ten na nás nejspíš ještě čeká. *Virální životy* jsou relativně průměrnou jednohubkou, která fanoušky hororu možná nenadchne, rozhodně ale ve vás vyvolá zvědavost, s čím přijde autor příště v některém z delších, propracovanějších textů.

(Felix I. D. Dimaro: *Virální životy*. Přel. Martin Štefko. Obálka: Michal Březina. Velešín: Golden Dog, 2024. 93 s., cena 179,- Kč.)

Hodnocení: ***

Jakub Marek

Komiks

ŽIVOT JDE DÁL I PO KONCI SVĚTA

Lidstvo se řítí do záhuby a bohužel proti tomu moc nedělá. Naopak, vede mezi sebou války, ničí přírodu a vyvíjí technologie, které ho mohou nahradit. Útok virů nás může dostat na kolena a případný útok mimozemšťanů nebo zombií by byl s největší pravděpodobností ještě ničivější. Otázka však zní, jak by se ve světě po katastrofě dařilo posledním přeživším? Jejich perspektivu, někdy melancholickou, jindy násilnou a občas alespoň trochu nadějnou zkoumá komiksová antologie *Afterpunk*.

Autoři Michal Suchánek a Jonáš Ledecký shrnuli několik možných podob apokalypsy do deseti příběhů, přičemž některé na sebe navazují. Úplně první z nich s názvem *Červená* je vlastně pouhý úvod k následující části *Vzteklí psi*. Později se s hrdinou jednoho z dalších příběhů takřka nečekaně setkáme o pár stránek dále v závěru putování úplně jiné postavy. Jak tedy můžete tušit, příběhy jsou jednak velmi krátké, jednak poměrně jednoduché. Platí však, že autorská dvojice využívá potenciál této zdánlivě jednoduchosti a rozpracovává základní námět různorodým způsobem.

První dvě zmíněné části jsou například zábavným převyprávěním jedné známé pohádky. *Tichá noc* se obejde beze slov, jedná se však o velmi vtipné ponaučení, jak by se v jednom takovém postapokalyptickém světě dají slavit Vánoce. Stejně je na tom *Rýmovačka*, vizuální experiment, který vám možná nedojde na první pohled, ovšem později budete obdivovat jeho vtipné provedení. *Nejsem robot* je sice možná jen gag, ovšem takový, jaký vykouzlí úsměv na tváři každému, kdo zná internetovou kulturu.

Příběhy nijak nezakrývají brutalitu světa po globální katastrofě. V barvitých scénériích je všudypřítomná, ať už jde o výseky ze zpusošeného města nebo přírodní krajiny a násilí je klíčové i v příbězích, kde se nevyskytují fantastické motivy. Nicméně záplavy krve doplňuje poetika, která podtrhne silné celkové vyznění, ať už ho lze označit za tragické nebo tragikomické. Tímto způsobem se nám do paměti zapíše příběhy o osudech celých rodin v bezútěšném světě, jakými jsou *Vetřelci*,

případně *Máslový sušenky*. Ze samotného námětu vyplývá, že se ocitáme v prostředí zdánlivě zmařených nadějí, v němž ovšem lidé a jiné živé bytosti musejí pokračovat v existenci navzdory okolnostem. Nejde o to, jestli se civilizace dá opět dohromady. V řadě případů se to nezdá být moc pravděpodobné. Jak to však popisuje název povídky *Hope: Naděje umírá poslední*, hlavní je pokračovat dál a probíjet se skrze všechna protiventství. Doslova.

Výtvarný styl Suchánka a Ledeckého dokáže e jedním z bezpočtu dalších příkladů, že lehký kýč může být i uměním, jelikož jejich ztvárnění světu po apokalypse může kromě jiného lidem snadno připomenout kouzlo temněji laděných graffiti, tedy přesně něčeho takového, co si člověk dosadí do kulis zpustošené opuštěné infrastruktury. Padouši jsou řádně strašliví, akční hrdinka řádně sexy a zombie řádně odporné. Přesto však nejsou působivé pouze exotické postavy a akce, nýbrž i emoce prožívané hlavními hrdiny. Bližší pohled na tvorbu celého díla si navíc vychutnáme v závěrečné příloze *Afterparty*.

Poslední dobou se děje ledacos, co nám připomíná vyhlídku na konec světa. Díla typu *Afterpunku* nám připomínají, že bychom nikdy neměli dopustit, aby k něčemu takovému došlo, ale zároveň i v té nejčernější temnotě dokáží nalézt krásu...

(Jonas Ledecký a Michal Suchánek: *Afterpunk*. Obálka Michal Suchánek. Praha, Crew, 2024, 120 s., cena 399,- Kč)

Hodnocení: **1/2**

Jiří Kábrt

Podpořte nás, děkujeme.

Medailonky autorů Edice XB-1 – červen 2024**Martin Lochman [1989]**

Narodil se v Čadci, většinu života strávil v Praze, než ho osud natrvalo zavál do zahraničí. Vystudoval Informační studia a knihovnictví na Univerzitě Karlově, v současnosti pracuje jako akademický knihovník v univerzitní knihovně Maltské university. Sci-fi píše s přestávkami už od malička, posledních několik let však téměř výhradně v angličtině. Na domácí půdě zaznamenal výraznější úspěchy jako finalista soutěží Ikaros (2006), Ježíšku, já chci plamenomet (2007) a Daidalos (2019-2023); v zahraničí se jeho práce objevily například na stránkách britského SFFH magazínu *Kzine*, amerických *New Myths*, *Theme of Absence* nebo *Four Star Stories*, včetně několika antologií. Jeho debutová sbírka *All Quiet in the Milky Way: Ray M. Holler's Adventures vol. 1* vyšla v prosinci 2023.

Jana Němcová [*1986]

Žije s rodinou na samotě u lesa v jižních Čechách a pracuje v geodetické kanceláři. Od dětství četla, co jí přišlo pod ruku, a v hlavě si vymýšlela nejrůznější příběhy. Na mateřské dovolené je zkusila zhmotnit černé na bílém, strádala je v paměti počítače a nakonec se je odvážila ukázat světu. Inspiruje se každodenním životem, který přetváří do svých fantazií. Mile ji překvapilo, že s první poslanou povídkou - Čas, vyhrála soutěž „O Stříbřitělesklý halmochron“ (rok 2023) a s další se umístila ve finále soutěže Daidalos v témže roce.

Radovan Kolbaba [* 1983]

Autor fantasy a sci-fi povídek. Se střídavou intenzitou i úspěchy se účastní českých literárních soutěží, zatím největším úspěchem je vítězství v LS Vidoucí. Několikrát se se svými originálními povídkami probojoval do finále LS Daidalos, v r. 2023 obsadil třetí místo s povídkou Pekelné živobyті. V roce 2012 vydal knihu z prostředí českého fantasy světa Asterion nazvanou Pevnost zoufalství. Přispěl do řady dalších asterionských sborníků a mimo prózu plodí i recenze pro magazíny VašeLiteratura.cz a Kult. Nakladatelství Straky na vrbě vydalo jeho dobrodružnou fantasy Meč a jeho rytíř. Když nepíše, učí, blbne se svými dětmi, čte, dostává na frak na tréninku, nebo spí.

Rosana Zvelebilová [*1987]

Pochází z Kladna, ale k žití si vybrala Brno. Je šťastně vdaná, učí chemii a informatiku na SŠ. V rámci uměleckého vyjádření se snaží napsat, natočit i namalovat prakticky cokoliv, co má na srdci i v temné duši.

Dále o sobě nechává promluvit přátele: Nikdy nejde s davem a obvykle vybočí ještě dřív, než se vůbec rozjede. Neméně rafinovaná je ve všem, co dělá, do tvorby se pouští po hlavě a je neúnavným samoukem.

Drží se motta: „Všichni jednou zemřeme“ a pak dodává: „Otázkou je, jak moc to bude bolet. Ostatně, jsou i horší věci než smrt...“ Vyobrazení či popis násilí, erotiky i spojení těchto dvou témat je pro ni výzvou. Občas je i vtipná, jen není jisté, zda je to záměr. Obsadila první místo v Daidalovi 2020 povídkou Murie, kterou sama ilustrovala. Po první knize „Bedny: zabít sráče!“ o Rosaně slyšíme stále častěji, mimo jiné i proto, že založila vlastní nakladatelství Canc.

Christopher C.Row

Česky píšící autor se narodil ve Strakonících a vystudoval techniku, která mu byla vždy blízká. Již v dětství hltal příběhy takových velikánů, kterými byli pánové Arthur C. Clarke, Isaac Asimov nebo Michael Crichton ... Možná je toto důvod, proč v jeho díle nalzáme především příběhy technického zaměření.

Autorova dosavadní literární tvorba v žánru science - fiction vychází z první povídkové sbírky Sfinga (r.v.2016). Sbíрка patří k nejoceňovanějším a nejlépe hodnoceným. Snad proto autor navázal na dvě nejrozsáhlejší publikované povídky a zpracoval je do samostatných knižních titulů.

Případ Caisová: Zločin z Měsíce (r.v.2019), následovaném ještě poutavějším Znamení věčnosti (r.v.2020).

Uvedené tituly naleznete na internetových stránkách všech velkých distributorů ve formě e-knih.

Podpořte nás, děkujeme.

* * *

Nové knihy – červen 2024

O princezně, která žrala mrtvolu: Německé hororové pohádky (Dauphin)

Německé pohádky mají k hororu zvláštní nenucený přístup. Zažít hrůzu a děs při jejich četbě je současně strašidelné i potěšující.

Budilová, Vendula - Osudové kruhy (Čibe)

Osudové kruhy jsou prvotinou autorky Venduly Budilové, kterou sama zařazuje do žánru historické fantasy

Castro, Violet - Zrozená z ohně (Fobos)

Oficiální knižní adaptace Rebel Moon.

Corvin, Eleanor - Woodhill (King Cool)

Všechno se změnilo jednoho zářiového dne, kdy opona mezi živými a mrtvými spadla a mrtví se zpoza ní začali vracet.

Cronin, Justin – Převozník (Laser)

Od autora bestselleru New York Times Přechod přichází strhující nový román o skupině přeživších na skryté ostrovní utopii – kde pravda není taková, jak se zdá.

Dimar, Felix I.D. – Virální životy (Golden Dog)

O muži, který se honí za okamžikem smrti, kdy duše opouští tělo.

Domská, Marie - Nejasné hranice (Host)

Původní česká space opera o křehkém soužití dvou odlišných civilizací.

Erlick, Nikki - Život na míru (Fobos)

Do víka je vyryto jméno příjemce a nápis: Uvnitř se nachází míra vašeho života.

Feist, Raymond E. - Král popela (Laser)

Proslýchá se ale, že svému osudu mohl uniknout novorozený dědic. Čtyři králové proto vypsali za hlavu nevinného dítěte odměnu, aby zabránili tomu, že někde vyroste královský potomek s pomstou v srdci.

Green, Jonathan - Drákula:Upírova kletba (Mytago)

Drákula: upírova kletba je interaktivní gotický román s hororovými prvky, ve kterém TY SÁM rozhoduješ, jakým nebezpečným nástrahám chceš během dobrodružství čelit a s jakými děsivými tvory se utkáš v boji.

Chapman, Clay McLeod - Požírači duchů (Laser)

Duch, to je nová droga, která umožňuje spatřit mrtvé.

Itäaranta, Emmi - Dopisy měsíčního dne (Kniha Zlín)

Vesmírná romance o touze a naději překračující hranice světů.

Kotová, Karolína Stíny nad Prahou (E-knihy jedou)

Málokdo tuší, že Praha je plná monster z mýtů a pověstí.

Maitland, Karen - Společnost lhářů (Kontrast)

Karen Maitland v tomto mimořádném románu přináší čtenářům okouzující adaptaci Chaucerových Canterburských povídek. Geniálním způsobem se v něm mísí dějiny s tajemstvími a záhadami a silným lidským dramatem.

Marková, Zlatuše - Ala Luna (Pointa)

Lidstvo dosáhlo ohromného technologického pokroku – ovšem za cenu zpusťosené planety.

McAllister, Gillian - Stane se včera (Vendeta)

Je možné zabránit vraždě, která se už stala?

Nováková, Ivana – Baltazar (Canc)

Démon Baltazar se proti pravidlům spřátelí s duší sebevraha Jakuba, jenže pekelná vrchnost nehodlá jeho rejďům nečinně přihlížet.

Poe, Edgar Allan - Pád domu Usherů a jiné povídky (Fobos)

Výbor povídek přeložených třemi renomovanými českými překladateli

Rina, Lin - Ztracené vzpomínky (Fragment)

Je to jen v její hlavě, nebo se to skutečně stalo?

Shelley, Mary Wollstonecraft - Poslední člověk (Academia)

Apokalyptický román se odehrává koncem jednadvacátého století, kdy je země zasažena neznámou pandemií, jež se rychle rozšíří po celém světě a téměř vyhubí lidstvo.

Shusterman, Neal - Pravidla hry (Yoli)

Najednou nic nevypadá tak, jak si to pamatuje, protože ač se to zdá nemožné, Ash se ocitl v jiné dimenzi.

Skye, Evelyn - Mladá dáma (Cosmopolis)

Román je výsledkem unikátní spolupráce filmařského týmu Netflixu, v čele s autorem scénáře Danem Mazeau, a bestsellerové autorky New York Times Evelyn Skye.

Šupík, Josef – Christopher (Pointa)

Příběh odehrávající se napříč staletími, který vás nenechá vydechnout.

Urban, Petr - Práh: Mezi půlnocí a d'áblem (Epocha)

Tak co, odvážíte se překročit práh?

Yarros, Rebecca - Čtvrté křídlo (Fragment)

Violet chybí trénink, navíc je menší než ostatní a draci se s „křehkými“ lidmi nespojují. Spálí je!

Knihy pro děti

Galanti, Donna - Ostrov jednorožců (CPress)

Za mlžnou hradbou leží kouzelné tajemství, které čeká na své odhalení

Hlavenka, Vojtěch - Kód mýtina: Zpátky ve hře (Fragment)

Herní fenomén z postapokalyptické Prahy.

Sprague, Timothy – Hororovky (CPress)

Na dně skříně je nalezena podivná kniha. Číst z ní ale může jen ten, kdo byl vybrán.

Walliams, David – Kosmokluk (Argo)

Píší se 60. léta minulého století. Amerika a Rusko závodí o to, kdo dobude vesmír

Komiksy

Fukumoto, Noboyuki – Přiznání (Crew)

Asai a Išikura se ztratili ve výšce 3200 metrů během výstupu na horu Owari. Vážně zraněný Išikura se v předtuše smrti přiznává k vraždě, kterou kdysi spáchal...

Chaykin, Howard - Batman: V žáru smrti (Crew)

Temnotu nadcházejících dní si tehdy nikdo nedokázal představit – ani Batgirl a Robin, dva maskovaní ochránci města.

Koga, Kei - Trace: Vzpomínky forenzního specialisty 1 (Gate)

Strhující detektivní manga z pera bývalého forenzního experta.

Kolektiv - Mladí titáni do toho!: Mumly chumly (Crew)

Přicházejí Mladí Titáni, superhrdinové, jaké jste ještě nepoznali.

London, Jack - Tulák po hvězdách (Gate)

Tulák po hvězdách je příběh spojující dobrodružství, sci-fi prvky a filozofická témata.

Sztybor, Bartosz - Cyberpunk 2077: Výpadek (Crew)

Jeden opravář psychovizí – plný pochybností, sebenávisti a viny – brzy zjistí, že odpověď na tu bolest... přichází během výpadku.

Audioknihy

Bondy, Egon – Cybercomics (Tympanum)

Některé šílené předpovědi se naplní do poslední tečky.

Březina, Michal - Do smrti daleko (Čti mi!)

Audiokniha Do smrti daleko - autor Michal Březina, čte Jiří Wittek.

Mahaněnko, Vasilij - Úkol přežít (Audiotéka)

Audiokniha Úkol přežít, autor Vasilij Mahaněnko, překlad Martin Kapalka. Čte Richard Wágner a Anita Krausová, režie Ondřej Černý.

Neff, Ondřej - Hvězda mého života (Audiotéka)

Audiokniha Hvězda mého života – akční sci-fi příběh od legendy české science fiction Ondřeje Neffa. Čte Saša Rašilov. Režie Daniel Tůma.

Podpořte nás, děkujeme.

Časopis XB-1 – květen+červen 2024

Redakce: Vlado Ríša, Františka Vrbenská, Hana Mudrová, Martin Šust

Obálka, sazba: Saša Rusevský

© Časopis XB-1 s.r.o